Μάικ Γκονζάλες

Χιλή 1970-73:

ο ταξικός πόλεμος

Χιλή
1970-73:
ο ταξικός πόλεμος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΙΣΤΙΚΗ
ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Οι περιορισμένες υποσχέσεις της UP
2. Μουρμουρητά δυσαρέσκειας
3. Διασπάσεις στο συνασπισμό'
4. Η ανταρσία των αστών
5. Η κυβέρνηση με τους στρατηγούς
6. Οι προετοιμασίες για τη μάχη
7. Η απεργία των εργατών ορυχείων
8. Διπλή εξουσία και ο επίλογος
9. Τέλος παιχνιδιού
10. Το πραξικόπημα

Το τελευταίο μήνυμα του Αλιέντε.

Το κείμενο που ακολουθεί γράφτηκε απ' τον Μ. Γκονζάλες που δημοσιογραφεί συχνά στο περιοδικό «International socialism.». Κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το 1987, στη συλλογική εργασία με τον τίτλο "Revolutionary rehearsals" που εκδόθηκε απ 'τις εκδόσεις "Haymarket books".

Η μετάφραση έγινε απ'τον Κώστα Τσάκο και η σελιδοποίηση απ' την Εμμανουέλα Ραπούση.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τον Σεπτέμβρη του 1970 όταν ο Αλιέντε νικούσε στις εκλογές, η αριστερά σ' όλο τον κόσμο συζητούσε εκστασιασμένη για τη μεγάλη ελπίδα που αντιπροσώπευε ο "Χιλιανός δρόμος για το σοσιαλισμό". Τρία χρόνια αργότερα, τον Σεπτέμβρη του 1973, στην αριστερά κυριαρχούσε η οδύνη και ο προβληματισμός για τη σφαγή του κινήματος...Τι είχε φταίξει τελικά για αυτή την καταστροφική ήττα ; Όπως ήταν αναπόφευκτο οι επαναστατικές και ρεφορμιστικές τάσεις της αριστεράς έβγαλαν αντίθετα πολιτικά συμπεράσματα απ 'την τραγική εμπειρία της Χιλής.

Από τις διαμάχες ξεχώρισαν δύο κεντρικά ζητήματα. Το πρώτο ήταν η μαζική εργατική εμπειρία των cordones, των εργατικών επιτροπών βάσης στις βιομηχανικές ζώνες, που συγκροτήθηκαν μέσα στην ταξική μάχη όταν ξέσπασε η απεργία των αφεντικών, τον Οκτώβριο του 1972. Για τους επαναστάτες, οι cordones ήταν το έμβρυο της λαϊκής εξουσίας και η εναλλακτική πρόταση απ 'τα αριστερά στην κυβέρνηση της UP. Για τους ρεφορμιστές, το λάθος του Αλιέντε ήταν ότι δεν μπόρεσε να ελέγξει τον αυθόρμητο ριζοσπαστισμό του εργατικού κινήματος. Έτσι απομονώθηκε απ' τα μεσαία στρώματα και δεν μπόρεσε να εφαρμόσει μια πολιτική κοινωνικής συμφιλίωσης παγιδευμένος ανάμεσα στα δύο άκρα, τις επαναστατικές μάζες(άκρα αριστερά) και την αντίδραση (άκρα δεξιά).

Το δεύτερο ζήτημα ήταν το ζήτημα της βίας και του στρατού. Για τους επαναστάτες ήταν και είναι ξεκάθαρο ότι καμιά κυρίαρχη τάξη δεν πρόκειται να εγκαταλείψει οικειοθελώς και ειρηνικά τα προνόμια της σεβόμενη την δημοκρατική πλειοψηφία. Αντίθετα μάλιστα με όπλο το κράτος της και ιδιαίτερα το στρατό της θα πολεμήσει για να μείνει κυρίαρχη με κάθε μέσο. Ο Αλιέντε πλήρωσε με τη ζωή του τις αυταπάτες που είχε για τον κοινοβουλευτικό δρόμο για το σοσιαλισμό, για την αστική νομιμότητα και την ουδετερότητα του στρατού, οδηγώντας ταυτόχρονα στην καταστροφή το εργατικό κίνημα της Χιλής. Και όμως για τους ρεφορμιστές το συμπέρασμα ήταν ότι από δω και μπρος οποιαδήποτε μεταρρύθμιση και αλλαγή, που θα προωθούσαν, θα έπρεπε να έχει την συναίνεση της άρχουσας τάξης. Το τέλος αυτής της διαδρομής ήταν ο "ιστορικός συμβιβασμός", η πιο δεξιά προσαρμογή των Κ.Κ. στις απαιτήσεις των κυρίαρχων τάξεων...

Στη Χιλή η γραμμή της αριστεράς που ήταν κυρίαρχη ήταν η ρεφορμιστική. Ο κοινοβουλευτικός δρόμος για το σοσιαλισμό δοκιμάστηκε και ναυάγησε με τραγικό τρόπο αλλά η επαναστατική αριστερά παρά την δικαίωση της απ' τα γεγονότα δεν βγήκε πιο δυνατή οργανωτικά. Γιατί; Γιατί η δύναμη των επαναστατών ήταν μικρή σε αναλογία με τα καθήκοντα που είχαν μπροστά τους και γιατί αρκετές φορές δεν είχαν ξεκάθαρες ιδέες. Με άλλα λόγια απουσίαζε ένα μαζικό επαναστατικό κόμμα, βαθιά ριζωμένο στην εργατική τάξη, χτισμένο μέσα στις καθημερινές μάχες και με ξεκάθαρη προοπτική το σοσιαλισμό απ'τα κάτω και την εργατική εξουσία.

Να τι δεν πρέπει να ξεχάσουμε ποτέ απ' την Χιλή του 1970-73...

Παναγιώτης Λίλλης
Σεπτέμβριος 2004

ΟΝΟΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

CUT: Το κεντρικό συνδικάτο των χιλιανών εργατών. Στις εκλογές του 1972 για την εθνική διοίκηση με καθολική ψηφοφορία η UP πήρε το 75% και το 25% η Χριστιανική Δημοκρατία.

JAP: Κυβερνητικές επιτροπές ελέγχου του επισιτισμού και των τιμών. Στην απεργία των αφεντικών μετατράπηκαν σε λαικές οργανώσεις βάσης.

Cordones industrials: Εργατικές επιτροπές βάσης στις βιομηχανικές ζώνες. Το κύριο όργανο πάλης ενάντια στην απεργία των αφεντικών.

Commandos comunales: Όργανο μαχητικού συντονισμού με βάση τις cordones

Κομμουνιστικό Κόμμα Χιλής: Το παλιότερο αριστερό κόμμα. Ιδρύθηκε στα μέσα της δεκαετίας του '20. γενικός γραμματέας του ήταν ο Λουίς Κορβαλάν.

Σοσιαλιστικό Κόμμα Χιλής: Ιδρύθηκε στην δεκαετία του '30. ήταν χωρισμένο σε δύο τάσεις, την αριστερά με ηγέτη τον Αλταμιράνο και την δεξιά με επικεφαλής τον Αλιέντε.

MAPU (Ενωτικό Λαικό Κίνημα Δράσης): Διάσπαση απ'τα αριστερά της Χριστιανικής Δημοκρατίας πρίν το 1970.

Χριστιανική Αριστερά: Ακόμη μια διάσπαση απ'τα αριστερά της Χριστιανικής Δημοκρατίας, μετά το 1970, με ιδιαίτερο ριζοσπαστικό προσανατολισμό.

MIR (Κίνημα Επαναστατικής Αριστεράς): Ιδρύθηκε το 1965 και ήταν σαφώς επιρρεασμένο απ'τον γκεβαρισμό (προτεραιότητα στον ένοπλο αγώνα, υποτίμηση συνδικαλισμού κλπ). Μαζικοποιήθηκε πολύ γρήγορα την περίοδο 1970-73 και έπαιξε σημαντικό ρόλο στα γεγονότα. Μετά το πραξικόπημα ήταν η οργάνωση με την πιο ηρωική και παρατεταμένη αντίσταση στους φασίστες. Ο γενικός γραμματέας του, Μιγκουέλ Ενρίγκεζ, σκοτώθηκε σε συγκρούσεις με το στρατό όπως και όλη σχεδον η κεντρική επιτροπή του κόμματος.

Chile Hoy: Αριστερή σοσιαλιστική εφημερίδα

Punto Final: Η εφημερίδα του MIR

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

4 Σεπτεμβρη 1970

Προεδρικές εκλογές :1) Λαική Ενότητα 36% 2) Δεξιά 35% 3) Χριστιανική Δημοκρατία 28%

Απρίλης 1971

Δημοτικές εκλογές : η Λαική Ενότητα κερδίζει 51%

Νοέμβρης 1971

Επίσκεψη Κάστρο στην Χιλή και διαδηλώσεις "άδειας κατσαρόλας"

Ιούνης 1972

Σύνοδος στο Lo Curro: στο δίλημμα "παγίωση ή προώθηση" επικρατεί η δεξιά πτέρυγα της Λ.Ε. (ΚΚ.Χιλής., Αλιέντε) σε βάρος της αριστεράς (MAPU, αριστερά του ΣΚ.Χιλής).

Οκτώβρης 1972

Η απεργία των αφεντικών, δύναμη κρούσης της αντεπίθεσης της δεξιάς. Η απεργία ηττάται απ' την μαζική κινητοποίηση των εργατών "απ' τα κάτω" και τη συγκρότηση των cordones. Η πρώτη κυβέρνηση Λαικής Ενότητας και στρατιωτικών.

Μάρτιος 1973

Γερουσιαστικές εκλογές: η Λαική Ενότητα κερδίζει 44% και παραμένει πρώτη δύναμη και ενισχυμένη.

Απρίλιος - Ιούνιος 1973

Η απεργία των εργατων στο El Teniente (ορυχεία χαλκού)

Ιούνιος 1973

Το πρώτο στρατιωτικό πραξικόπημα που αποτυγχάνει απ' την άμεση αντίδραση της εργατικής τάξης. Κηρύσσεται κατάσταση εκτάκτου ανάγκης και λίγο καιρό αργότερα ξαναμπαίνουν οι στρατιωτικοί στην κυβέρνηση για δεύτερη φορά. Ο Πινοσέτ είναι ένας απ' αυτούς.

11 Σεπτέμβρη 1973

Αυτή τη φορά το πραξικόπημα επιτυγχάνει. Ο Αλιέντε δολοφονείται στο προεδρικό μέγαρο. Είχε προηγηθεί ένα δίμηνο σκληρών εκκαθαρίσεων από το στρατό σ' όλη τη χώρα ενάντια στο κίνημα κάτω απ' την αιγίδα της κυβέρνησης Αλιέντε και την κάλυψη του "Νόμου για την οπλοκατοχή". Επακολουθεί ένα καθεστώς "λευκής τρομοκρατίας" με χιλιάδες αριστερούς αγωνιστές νεκρούς.

ΧΙΛΗ 1972-73
Οι εργάτες ενωμένοι

Στις 3 Οκτωβρίου 1972, οι ιδιοκτήτες φορτηγών της Χιλής ακινητοποίησαν τα οχήματα τους, σε μία συνειδητή ενέργεια ταξικής εχθρότητας. Δεν ήταν μισθωτοί, αλλά ιδιοκτήτες φορτηγών και μερικοί από αυτούς κατείχαν μεγάλους στόλους φορτηγών, που διακινούσαν αγαθά κατά μήκος των δρόμων αυτής της μακριάς λεπτής χώρας. Ήταν μία απεργία των αφεντικών.

Το περιορισμένο εθνικό σιδηροδρομικό δίκτυο έδινε στους φορτηγατζήδες έναν κρίσιμο οικονομικό ρόλο και μία πραγματική δύναμη, εάν επέλεγαν να την χρησιμοποιήσουν. Εκείνον τον Οκτώβρη, η απόφαση της κυβέρνησης να εθνικοποιήσει μία μικρή μεταφορική εταιρεία του μακρινού νότου στην πόλη Aysen, δημιούργησε το πρόσχημα στους ιδιοκτήτες φορτηγών να δράσουν. Η απόφαση της απεργίας ανακοινώθηκε από τον Leon Vilarin, τον ηγέτη της ένωσης των ιδιοκτητών φορτηγών. Ο ίδιος ο Vilarin σαν δικηγόρος ήταν ένας γνωστός πολιτικός της άκρας δεξιάς, αλλά εκείνη η απεργία δεν ήταν το αποτέλεσμα μίας ακροδεξιάς συνομωσίας. Ήταν μία κίνηση κλειδί, τμήμα μίας ολόκληρης στρατηγικής όπου οι ιδιοκτήτες φορτηγών είχαν τον ρόλο των δυνάμεων κρούσης μίας ολόκληρης τάξης που ήθελε να επανακτήσει τον έλεγχο του Χιλιανού κράτους που ένιωθε να χάνει.

Η οκτωβριανή απεργία ξεκίνησε ως το δεύτερο στάδιο ολόκληρης οικονομικής και πολιτικής στρατηγικής. Όλους τους προηγούμενους μήνες είχε παρατηρηθεί μία αυξανόμενη κινητικότητα της μεσαίας αστικής τάξης και μία σειρά πολιτικών νικών ενάντια στην κυβέρνηση. Ήδη τον Οκτώβριο, οι ηγέτες της Δεξιάς αντιπολίτευσης είχαν κρίνει ότι είχε φτάσει η στιγμή της αντεπίθεσης και της ανατροπής της κυβέρνησης.

Όπως εξελίχθηκαν τα γεγονότα, οι εξελίξεις πήραν μια αναπάντεχη κατεύθυνση τόσο για την Χιλιανή αστική τάξη όσο και για την κυβέρνηση του Salvador Allende. Η νίκη του Allende στις προεδρικές εκλογές του 1970 ήταν η απαρχή μίας σειράς γεγονότων. Ο Allende ήρθε στην εξουσία βασισμένος σε ένα κύμα εργατικής δράσης στην οποία η αστική τάξη δεν μπορούσε την δεδομένη στιγμή να δώσει οποιαδήποτε απάντηση. Με την επίσημη ανάληψη της προεδρίας τον Δεκέμβριο του 1970, ο Allende εγκαινίασε μία σειρά σχετικά περιορισμένων μέτρων οικονομικής και κοινωνικής μεταρρύθμισης. Στην ουσία οι μεταρρυθμίσεις ήταν ενο-

χλητικές μόνο στο πιο παραδοσιακό τμήμα της αστικής τάξης. Αλλά η Χιλιανή αστική τάξη είδε τις μεταρρυθμίσεις αυτές σαν μία τεράστια πολιτική απειλή όχι λόγω του περιεχομένου τους αλλά λόγω των συνθηκών που έλαβαν μέρος. Η εκλογή Allende ήταν το αποτέλεσμα της ανάπτυξης της πολιτικής αυτοπεποίθησης της εργατικής τάξης και αυτή η νίκη ενίσχυσε την δυναμικότητα και την εμπιστοσύνη αυτή. Τους πρώτους εννέα μήνες της νέας κυβέρνησης η πολιτική ηγεσία της αστικής τάξης βρισκόταν σε πλήρη σύγχυση, οι μοναδικές πολιτικές ενέργειες της ήταν να παίρνουν περιοριστικά μέτρα στο κοινοβούλιο και τα δικαστήρια και να οργανώνουν διαδηλώσεις και διαμαρτυρίες της τάξης τους.

Προς το τέλος του 1972, οι πλέον ενεργοί ηγέτες της Δεξιάς - όπως ο Vilarin - έκριναν ότι παρήκμαζε η εργατική υποστήριξη στον Allende. Οι οικονομικές επιτυχίες του πρώτου χρόνου έδωσαν την θέση τους σε μια βαθμιαία οικονομική κρίση με πληθωρισμό, απόσυρση επενδύσεων και σκόπιμη μείωση της παραγωγής. Η κυβέρνηση Allende βρισκόταν συνεχώς όλο και σε μεγαλύτερη σύγκρουση με τους εργάτες και τους αγρότες που την είχαν ψηφίσει, που με συνεχή απόγνωση, ανακάλυπταν ότι προετοιμαζόταν να κάνει όλες και περισσότερες παραχωρήσεις προς την αστική τάξη. Η οικονομική κατάσταση δυσκόλευε συνεχώς και οι αμυντικές στρατηγικές της κυρίαρχης τάξης - μία συστηματική μείωση τόσο της παραγωγής όσο και της διανομής - έδιναν την θέση τους σε μία πιο επίμονη προσπάθεια της δημιουργίας οικονομικού χάους. Η απεργία των ιδιοκτητών φορτηγών ήταν τμήμα αυτής της προσπάθειας.

Και θα μπορούσε να είχε επιτύχει αν η εργατική τάξη δεν εκτινασσόταν σε πολιτικό επίπεδο να πάρει τον έλεγχο των δρόμων και των εργοστασίων. Δύο φορές μέσα σε λιγότερους από 12 μήνες οι εργατικές οργανώσεις διεκδίκησαν την πολιτική πρωτοβουλία και κατατρόπωσαν την αστική τάξη με άμεση αντιπαράθεση. Και αντίστοιχα δύο φορές οι παραδοσιακοί πολιτικοί ηγέτες των εργατών, που μοιράζονταν τον έλεγχο του κράτους μαζί με τον Allende, αποδείχτηκε ότι φοβόντουσαν περισσότερο την δύναμη της Χιλιανής εργατικής τάξης και των οργανώσεών της παρά τους ταξικούς εχθρούς τους.

Τα γεγονότα της Χιλής παρουσιάζουν ένα δραματικό παράδοξο. Η εργατική τάξη εξάσκησε άμεσα την δύναμή της για την υπεράσπιση των κατακτήσεων της. Όσο όμως αυτή η άμυνα μεγάλωνε φτάνοντας σε αμφισβήτηση του ίδιου του αστικού καθεστώτος, τόσο η ανταπάντηση της παραδοσιακής πολιτικής ηγεσίας της εργατικής τάξης ήταν ο στρατός προκειμένου αποκαταστήσει την δύναμη αυτού του κράτους. Αυτό ήταν το πλαίσιο, μέσα στο οποίο η εκφοβισμένη αστική τάξη θα αποφάσιζε την πλέον βάρβαρη και κτηνώδη απόφαση στην ταξική πάλη, το στρατιωτικό πραξικόπημα της 11ης Σεπτεμβρίου 1973.

Από τα χρόνια του πραξικοπήματος και μετά, το παράδειγμα της Χιλής έχει χρησιμοποιηθεί κυρίως από Κομμουνιστές και Σοσιαλδημοκράτες σαν αποδεικτικό στοιχείο, ότι στις σημερινές συνθήκες κάθε διαδικασία αλλαγής πρέπει να είναι περιορισμένη στα πλαίσια αποδοχής της αστικής τάξης, ο "ιστορικός συμβιβασμός". Σε αυτά τα πλαίσια, το παράδειγμα της Χιλής έχει χρησιμοποιηθεί για να δικαιολογήσει την αποκήρυξη από αυτά τα κόμματα των αγώνων που μπορούν να φέρουν στην εξουσία την εργατική τάξη. Και τα συμπεράσματα αυτών των κομμάτων περιλαμβάνουν παραποίηση και γράψιμο εκ νέου όλων των πραγματικών εμπειριών εκείνης της δραματικής περιόδου του ταξικού πολέμου.

1.Οι περιορισμένες υποσχέσεις της Λαϊκής Ενότητας (UP)

Ο Salvador Allende ήρθε στην εξουσία σαν εκπρόσωπος ενός συνασπισμού έξι κομμάτων με την επωνυμία Λαϊκή Ενότητα (UP), στην έκτη κατά σειρά εμφάνισή του ως εκπρόσωπος μίας τέτοιας ευρείας συμμαχίας. Τα κύρια μέρη του Λαϊκού Μετώπου ήταν το Σοσιαλιστικό Κόμμα, μέλος του οποίου ήταν ο Allende και το Κομμουνιστικό Κόμμα Χιλής. Και τα δύο κόμματα διεκδικούσαν την πολιτική ηγεμονία της Χιλιανής εργατικής τάξης. Η ηγεμονία τους αυτή ήταν αποτέλεσμα μίας αδιάκοπης ιστορίας εργατικών αγώνων, που είχε ξεκινήσει από τις ηρωικές απεργίες των εργατών λιπασμάτων την πρώτη δεκαετία του 20ου αιώνα.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα Χιλής είχε ιδρυθεί το 1920 από τον Luis Emilio Recabarren, έναν από τους πλέον σημαντικούς επαναστάτες πολιτικούς της Λατινικής Αμερικής. Το Σοσιαλιστικό Κόμμα ιδρύθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1930 και διεκδικούσε επαναστατικά διαπιστευτήρια, αφού ακόμα και το 1970 στο καταστατικό του διακήρυσσε την προσήλωσή του στην ένοπλη ανατροπή του καπιταλιστικού κράτους. Παρόλα αυτά και τα δύο κόμματα παρουσίαζαν αναντίρρητη προσήλωση στις εκλογικές συμμαχίες και στην συγκρότηση ευρέων μετωπικών συμμαχιών για τις προεδρικές εκλογές κάθε έξι χρόνια. Και όμως οι ρίζες τους στην εργατική τάξη ήταν βαθιές, και αυτές ήταν που έδωσαν το 36% της λαϊκής ψήφου στον Allende στις εκλογές του 1970

Αν και ο Allende δεν πήρε την απόλυτη πλειοψηφία των ψήφων, η νίκη του συνασπισμού της Λαϊκής Ενότητας πολλές φορές έχει αποδοθεί στις διχόνοιες της αστικής τάξης. Σίγουρα οι οργανώσεις της αστικής τάξης καυγάδιζαν και φατριάζανε συνεχώς μετά την αποτυχία του προγράμματος "Επανάσταση μέσα από την Ελευθερία", ενός προγράμματος για ελεγχόμενη ανάπτυξη και μεταρρύθμιση της Χριστιανοδημοκρατικής κυβέρνησης του Eduardo Frei (1964-1970). Αλλά μία εξήγηση που βασίζεται στις αποτυχίες της αστικής τάξης παραγνωρίζει τον ε*νεργό ρόλο των εργαζόμενων τάξεων.*

Η αποτυχία της Κυβέρνησης Frei να θεσπίσει τις υποσχόμενες μεταρρυθμίσεις, έθεσε σε κίνηση το κίνημα της εργατικής τάξης με ολοένα και αυξανόμενη μαχητικότητα. Για παράδειγμα το 1967 η αναίρεση της απαγόρευσης αγροτικών συνδικάτων συνέπεσε με την θεσμοθέτηση μίας αγροτικής μεταρρυθμιστικής νομοθεσίας. Αυτά τα μέτρα αντιμετώπισαν την ανυποχώρητη αντίσταση της τάξης των μεγαλοκτηματιών, μίας τάξης που ο Frei ούτε προετοιμασμένος ούτε και διαθετειμένος ήταν να αντιμετωπίσει. Η αγροτική μεταρρύθμιση, που είχε σαν βασική πρόθεση την δημιουργία μίας σταθερής τάξης μικρών καλλιεργητών για να μετριάσει τις αγροτικές αντιθέσεις, έφερε το αντίθετο αποτέλεσμα. Όσοι είχαν ελπίσει ότι θα ωφεληθούν από την αγροτική μεταρρύθμιση και είχαν ψηφίσει τους Χριστιανοδημοκράτες για αυτό τον λόγο ένιωσαν εξαπατημένοι. Από την άλλη πλευρά οι άκληροι αγρότες στους οποίους τίποτα δεν είχε υποσχεθεί, ξεκίναγαν ένα κύμα καταλήψεων γης.

Ο Frei είχε υποσχεθεί επίσης βιομηχανική ανάπτυξη, και αυτή η υπόσχεση είχε προσελκύσει τους άνεργους αγρότες που είχαν εγκαταλείψει την ύπαιθρο και είχαν μετακομίσει στις πόλεις. Προηγούμενα κύματα αγροτών μεταναστών είχαν εγκατασταθεί σε εργατικές περιοχές στις πόλεις, κτίζοντας πόλεις σε καταπατημένες άδειες περιοχές, οργανωμένοι και μαχόμενοι για το δικαίωμα σε οικιστική γη και τις βασικές υποδομές. Οι οργανώσεις αυτές θα έπαιζαν έναν σημαντικό ρόλο στα γεγονότα του 1972 και 1973.

Οι άκληροι αγρότες και οι καταληψίες γης, κινιόντουσαν εκτός των παραδοσιακών οργανώσεων της εργατικής τάξης και των πολιτικών ηγεσιών της. Ήταν επομένως ανοικτοί σε κάθε πολιτική επιρροή και κυρίως ενός τρίτου πόλου που είχε ριζοσπαστικοποιηθεί την ίδια περίοδο, του φοιτητικού κινήματος. Την περίοδο 1968-9 αναπτύχθηκε στην Χιλή ένα μεγάλο κίνημα εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης με αποκορύφωση μία γιγάντια πορεία από κάθε γωνιά της χώρας στην πρωτεύουσα Santiago. Επίσης άλλα ρεύματα επηρέασαν αυτό το κίνημα. Μία γενιά νέων επαναστατών είχε επηρεαστεί από την Κουβανική επανάσταση του 1959 και α*πό τον επαναστατικό ρομαντισμό που πήγαζε από το Che Guevara. Στην Χιλή αυτά τα ρεύμα*τα εκφράστηκαν με τον σχηματισμό το 1965 του Revolutionary Movement of the Left (MIR) "Επαναστατικό Κίνημα της Αριστεράς". Η αποτυχία του πειράματος μεταρρυθμίσεων του Frei με σκοπό την προώθηση εναλλακτικών αλλά όχι επαναστατικών αλλαγών, δημιούργησε μία άλλη ομάδα νέων ριζοσπαστών μεταρρυθμιστών οργανωμένους στα πλαίσια της UP, το "Ενωμένο Λαϊκό Κίνημα Δράσης" (MAPU) και την "Χριστιανική Αριστερά". Μόλις η κυβέρνηση Frei άρχισε να εγκαταλείπει τις υποσχέσεις της το MAPU ενώθηκε με την UP.

Η κρίση της κυβέρνησης Frei δεν επηρέασε μόνον τους ανοργάνωτους τομείς της κοινωνίας. Στο Σοσιαλιστικό Κόμμα κυριαρχούσε μία πολύχρονη πολιτική διαφοροποίηση βασισμένη στην αντιπαράθεση για το ποια θα πρέπει να είναι η κεντρική πολιτική δραστηριότητα του κόμματος: η εκλογική δραστηριότητα και το κοινοβούλιο ή η οργάνωση των συνδικάτων. Αυτή η παλιά αντιπαράθεση δεν προέκυψε τυχαία, αλλά κάτω από τις πιέσεις των εξελίξεων μέσα στο εργατικό κίνημα. Το 1968, η Χιλιανή Εργατική Συνομοσπονδία (CUT) ξεκίνησε μία πανεθνική απεργία ενάντια στα σχέδια του Frei για "συμφωνίες μη απεργιών". Η επιτυχία της απεργίας τροφοδότησε την εργατική μαχητικότητα. Το 1968 και 1969 οι εργάτες αντιμετώπισαν αυξήσεις τιμών έως και 50%, ανερχόμενη ανεργία και αυξανόμενη πολιτική καταστολής από την πλευρά της κυβέρνησης. Οι απεργίες αυξήθηκαν σε αριθμούς φτάνοντας το 1969 τις 1939 με 230725 απεργούς και το 1970 τις 5295 με 316280 απεργούς.

Αυτό ήταν το κλίμα την εποχής που ο Allende κέρδιζε τις εκλογές το 1970. Το πολιτικό πρόγραμμα της UP προσπαθούσε να συμφιλιώσει τα αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα των κοινωνικών δυνάμεων από τις οποίες εξαρτιόταν η υποστήριξη του συνασπισμού. Σε κάθε *περίπτωση ο Allende πρότεινε την θέσπιση των μεταρρυθμίσεων εκείνων που ήταν ε*φικτές από την υπάρχουσα νομοθεσία και θα είχαν την έγκριση του Κογκρέσου που ελεγχόταν από την Δεξιά. Αυτό έθετε σοβαρούς περιορισμούς στο τι ήταν πραγματοποιήσιμο και αποτελεσματικό επιτρέποντας στην Δεξιά να καθορίζει τον βαθμό των αλλαγών. Με δεδομένη μία άκαμπτη εκλογικίστικη προοπτική, ο Allende δεν θα έκανε τίποτα που θα αποξένωνε τους ψηφοφόρους της μεσαίας τάξης, που θα μπορούσαν να του δώσουν την κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Παραδόξως θα μπορούσε να είχε κερδίσει τις ψήφους τους μόνον στον βαθμό που η κυβέρνηση μπορούσε να αποδείξει την ικανότητά της να ελέγχει και να περιορίζει την δράση της εργατικής τάξης.

Στον οικονομικό τομέα, η UP υποσχέθηκε να ολοκληρώσει το πρόγραμμα ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού του Frei αυξάνοντας την κατανάλωση μέσω της γενικής αύξησης των μισθών με την ενεργοποίηση της αχρησιμοποίητης βιομηχανικής ικανότητας της Χιλής. Στον αγροτικό τομέα, ο Allende ανάλαβε να συνεχίσει τον Αγροτικό Μεταρρυθμιστικό Νόμο του

1967 όπως ήταν περιλαμβάνοντας τις γενναίες αποζημιώσεις προς τους μεγαλοκτηματίες σε συνδυασμό με την εγγύηση ότι θα μπορούσαν να συνεχίσουν να κατέχουν τα καλύτερα 1500 τμ από την ιδιοκτησία τους και τις καλύτερες αγροτικές μηχανές και εξοπλισμό.

Το κεντρικό στοιχείο του πακέτου όμως, ήταν η εθνικοποίηση χωρίς αποζημίωση των ορυχείων χαλκού που ανήκαν σε εταιρείες των ΗΠΑ. Αν και είχαν περάσει αρκετά χρόνια από την τελευταία επένδυση των αμερικάνικων εταιρειών, οι εθνικοποιήσεις έδιναν στην κυβέρνηση Allende τον έλεγχο στο κύριο εξαγωγικό προϊόν της Χιλής. Από την άλλη πλευρά, αν και το πρόγραμμα της UP περιλάμβανε την εθνικοποίηση των κύριων βιομηχανικών και οικονομικών υποδομών της χώρας, άφηνε την πλειοψηφία των επιχειρήσεων σε ιδιωτικά χέρια. Η UP προέβλεπε ότι θα πέρναγε στον κρατικό τομέα 150 από τις περίπου 3500 βιομηχανίες που αντιστοιχούσαν στο 40% της συνολικής παραγωγής, αν και αυτά τα νούμερα αργότερα μειώθηκαν.

Στο πρόγραμμα της UP δεν υπήρχε τίποτα το επαναστατικό, σε πείσμα όλων των ισχυρισμών των παγκόσμιων μέσων ενημέρωσης ότι στην Χιλή είχε εκλεγεί μία "μαρξιστική" κυβέρνηση. Στο περιεχόμενο δεν διέφερε παρά ελάχιστα από το πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του Frei, αποτελώντας στην ουσία ένα τυπικό Κευνσιανό πρόγραμμα αναθέρμανσης της οικονομίας. Δεν περιλάμβανε καμία αμφισβήτηση στην κυριαρχία του ιδιωτικού κεφαλαίου, αντιθέτως, παρείχε στους βιομηχάνους αστούς μία σειρά εγγυήσεων και παρείχε στους μεγαλοκτηματίες γενναίες εγγυήσεις.

Η πραγματική διαφορά μεταξύ UP και Frei ήταν η σχέση της UP με την εργατική τάξη. Η κύρια συνεισφορά της UP στην ανάκαμψη του Χιλιανού καπιταλισμού ήταν ότι είχε τον έλεγχο της εργατικής τάξης και συνεπή εργατική υποστήριξη για το πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης.

Αλλά ακόμα και αυτά δεν ήταν αρκετά για να κατευνάσουν την υποψία των αστών. Έτσι ο Allende, υπέγραψε τον Νοέμβριο του 1970 τον "Νόμο των Εγγυήσεων", σαν απόδειξη του σεβασμού του στο αστικό κράτος, την προσήλωσή του στην διατήρησή του με αντάλλαγμα την υποστήριξη των δεξιών κομμάτων που του επέτρεψαν να αναλάβει την προεδρία. Το νομοθέτημα αυτό υποσχόταν ότι η κυβέρνηση Allende θα σεβόταν το κράτος και τις δομές του αφήνοντας ανέγγιχτες όλες τις δομές εκείνες που η αστική τάξη είχε αναπτύξει για να υπερασπίζεται τα ταξικά συμφέροντά της - το εκπαιδευτικό σύστημα, την Εκκλησία, τα μέσα ενημέρωσης, και τις ένοπλες δυνάμεις. Ο Νόμος στην ουσία κρατήθηκε μυστικός και ποτέ δεν παρουσιάστηκε στους υποστηρικτές της UP. Η ύπαρξή του αποδίδει πόσο κυνικοί και κούφιοι ήταν οι ισχυρισμοί ορισμένων θεωρητικών του Κομμουνιστικού Κόμματος, ότι η UP "κατέκτησε μέρος της εξουσίας" από όπου μπορεί να εξαπολύσει μία επίθεση για τις υπόλοιπες δομές του κράτους. Στην ουσία, ο Νόμος ήταν μία δέσμευση ότι δεν θα θεσπιστεί καμία θεμελιώδη μετατροπή της Χιλιανής κοινωνίας.

Κατά συνέπεια, η στρατηγική της UP στήριζε μία συνεργασία μεταξύ ιδιωτικού κεφαλαίου και κράτους για την επίτευξη οικονομικής ανάπτυξης. Θα εθνικοποιούνταν μερικές τράπεζες και ασφάλειες όπως και τα ορυχεία χαλκού, αλλά η κυβέρνηση θα προσέφερε μία σειρά από κρατικές επιδοτήσεις στο ιδιωτικό κεφάλαιο. Ο μακροχρόνιος στόχος ήταν μία μεικτή οικονομία τριών τομέων - κρατικός, ιδιωτικός, μικτός.

Φυσικά η στρατηγική της UP προϋπόθετε σε πολιτικό επίπεδο μία αντίστοιχη παράλληλη συνεργασία. Όταν ο Allende ανάφερε στις αρχικές του προεδρικές ομιλίες την "λαϊκή δύναμη", σίγουρα δεν αναφερόταν σε καμία υποβόσκουσα πρωτοβουλία ή αγώνα της εργατικής τάξης. Ο "Νόμος των Εγγυήσεων" και ο συνεχής διάλογος του Allende με τους αστούς, συνέπλεε με τις συνεχείς του εκκλήσεις στην εργατική τάξη για περιορισμό των διεκδικήσεων και αυτοπειθαρχία δίνοντας την πολιτική πρωτοβουλία στους αστούς. Τους πρώτους μήνες του 1971 φτιάχτηκαν εργαλεία για την υποστήριξη των κυβερνητικών μέτρων, όπως οι τοπικές επιτροπές εφοδιασμού και διανομής (JAP) ή τα τοπικά "παραρτήματα" της UP, οι επιτροπές UP. Οι πολλές αναφορές του Allende κατά τους πρώτους μήνες της κυβέρνησης στην "λαϊκή δύναμη" προφανώς σήμαιναν τυφλή αποδοχή των αποφάσεων της ηγεσίας της UP.

2. Μουρμουρητά δυσαρέσκειας

Σε όλη την διάρκεια του πρώτου χρόνου της κυβέρνησης UP, η αξιοπιστία του Allende παρέμενε σχεδόν ανέπαφη. Όμως άλυτες κοινωνικές εντάσεις παρέμεναν κρυμμένες. Η εκλογική νίκη είχε την αντανάκλαση της στην αύξηση των αγώνων, αναπτερώνοντας ταυτόχρονα την ιδέα ότι οι κατακτήσεις μπορούν να κερδηθούν μέσα από αγώνες

Για παράδειγμα, οι οργανώσεις των ακτημόνων, ενθαρρυμένοι από τις δεσμεύσεις της UP για αγροτική μεταρρύθμιση, εντείνανε τις καταλήψεις γης. Τον Μάιο του 1971 ο Allende τους κάλεσε να σταματήσουν τις καταλήψεις και να αναμένουν την νομοθετική προετοιμασία. Κατηγόρησε επίσης την ηγεσία του MIR, η οποία είχε μεγάλη επιρροή μεταξύ των ακτημόνων και των οργανώσεων κατοίκων των παραγκουπόλεων, ότι κινούνταν εκτός νόμου.

Τον πρώτο χρόνο, ο Allende ήταν πρόθυμος να συζητήσει όλα τα θέματα, αλλά οι δικές του επιθέσεις καθώς και αυτές των συνεργατών του, ενάντια σε όλες τις ανεξάρτητες πρωτοβουλίες απ'τα κάτω εντάθηκαν. Από την άλλη μεριά, οι παραδοσιακές εργατικές οργανώσεις εμφάνισαν γενικά περισσότερη πειθαρχία και υποταγή. Υπήρξαν γενικά λιγότερες συγκρούσεις μεταξύ οργανωμένων εργατών και κυβέρνησης το πρώτο μισό του 1971. Ο ένα λόγος ήταν ότι τα κόμματα του UP έλεγχαν τα συνδικάτα και ο δεύτερος λόγος είναι ότι τα συνδικαλισμένα μέλη της εργατικής τάξης ωφελήθηκαν περισσότερο από τις αυξήσεις μισθών και των νέων θέσεων εργασίας που πραγματοποιήθηκαν από την αναθέρμανση της οικονομίας. Τον πρώτο χρόνο, υπήρξε αύξηση 38% του μισθού του εργάτη, και των υπάλληλων 120% Η ανεργία μειώθηκε στο 10% και το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 8%.

Η σχετική γαλήνη που επικρατούσε τους πρώτους μήνες δεν ήταν τίποτα περισσότερο από την ηρεμία πριν την καταιγίδα. Η αστική τάξη κέρδιζε χρόνο, θεράπευε τις δικές της πληγές και ανάμενε την κατάλληλη στιγμή της αντεπίθεσης. Οι Χιλιανοί βιομήχανοι δεν έμειναν το 1971 παθητικοί. Εξήγαγαν όσο περισσότερα κεφάλαια μπορούσαν και δεν επένδυαν τίποτα. Σε πολλές περιπτώσεις τα μόνα κεφάλαια που επενδύονταν στην βιομηχανία ήταν οι κυβερνητικές επιδοτήσεις. Το αυξανόμενο επίπεδο διαβίωσης της εργατικής τάξης έφερε αύξηση της καταναλωτικής ζήτησης και την αναμενόμενη μείωση της προσφοράς που εντεινόταν από τη συστηματική αποταμίευση αγαθών από την αστική τάξη. Η ατμόσφαιρα της ανεπάρκειας και της ανασφάλειας έδωσε στην αστική τάξη την πρώτη ευκαιρία να αναμετρηθεί με τον Allende

Η στιγμή αυτή επιλέχθηκε πολύ προσεκτικά. Τον Νοέμβριο του 1971 ο Fidel Castro επι

σκεπτόταν την Χιλή. Την δεύτερη μέρα της επίσκεψης του , αιφνιδιάστηκε από μία διαδήλωση την "Πορεία της Άδειας Κατσαρόλας". Χιλιάδες γυναίκες της μεσαίας τάξης, οργανωμένες από τα κόμματα της Δεξιάς, κατέβηκαν στους δρόμους ανεμίζοντας κατσαρόλες σαν σύμβολο των ελλείψεων αγαθών. Η ειρωνεία ήταν ότι πολλές από αυτές είχαν φέρει μαζί τους και τις υπηρέτριές τους για να κουβαλήσουν τα κατσαρόλια , αφού πολλές από αυτές δεν τις είχαν χρησιμοποιήσει ποτέ τους. Στην ουσία όμως, πέρα από τις διαμαρτυρίες για τις ελλείψεις αγαθών υπήρχε ένας απώτερος σκοπός, η κινητοποίηση της μεσαίας τάξης, η προετοιμασία της αστικής τάξης για τις μάχες που έρχονταν, και η έκφραση του αστικού σκεπτικισμού για την ικανότητα της UP ότι μπορεί να συγκρατήσει την εργατική τάξη.

Γιατί παρά τους ισχυρισμούς και τις μικρές επιθέσεις της UP στους απεργούς και τις παραγκουπόλεις, ο Allende δεν ήταν πια ικανός να ελέγχει πλήρως το εργατικό κίνημα. Μεταξύ Ιανουαρίου και Δεκεμβρίου του 1971 ο αριθμός των απεργιών έφτασε τις 1758 και καταγράφηκαν 1278 εισβολές σε γη. Η αστική τάξη αντέδρασε επιτιθέμενη στην κυβέρνηση, αναζητώντας κατηγορίες για τον υπουργό Εσωτερικών Jose Toha και μπλοκάροντας στο κοινοβούλιο τα μέτρα εθνικοποίησης. Εκτός κοινοβουλίου διαμαρτύρονταν για "παράνομες καταλήψεις που δεν ήταν έργο μόνον της άκρας αριστεράς, αλλά ήταν αυθόρμητες ενέργειες ομάδων ακτημόνων εργατών και εργατών ορυχείων".

Κατά περίεργο τρόπο, τόσο ο Allende όσο και οι εχθροί του συμφωνούσαν σε αυτό το σημείο, ότι η ανεξάρτητη δράση της εργατικής τάξης ήταν η μεγαλύτερη απειλή στον διαρκή διάλογο όπου βασιζόταν η κυβερνητική πολιτική! Το Οικονομικό Πρόγραμμα της κυβέρνησης του 1971 συζητήθηκε εκτενώς με τις αντιπολιτευόμενες ομάδες και τις επαγγελματικές και τεχνικές ενώσεις, αλλά ποτέ δεν δόθηκε σε δημόσια συζήτηση ή κοινοποιήθηκε στα εργατικά συνδικάτα για έγκριση. Επομένως δεν ήταν καθόλου παράξενο που οι εργάτες για να προστατεύσουν τα κεκτημένα τους κινητοποίησαν τους παραδοσιακούς οργανωτικούς τους μηχανισμούς - τα εργατικά σωματεία - προκειμένου να αντιδράσουν στην εμφάνιση της μαύρης αγοράς, τις ελλείψεις και τον αυξανόμενο πληθωρισμό.

3. Διασπάσεις στον συνασπισμό

Με τον δεύτερο χρόνο της κυβέρνησης της UP, η απάντηση της εργατικής τάξης στην επιθετικότητα της Δεξιάς δημιούργησε μία νέα αντιπαράθεση. Η αντίδραση του Allende σε αυτή την κατάσταση ήταν να καταπραΰνει τους φόβους της αστικής τάξης, με αποτέλεσμα όμως να διαταραχθούν οι σχέσεις της UP με τους υποστηριχτές της και να δημιουργηθούν καίρια ερωτήματα για τον επονομαζόμενο "Χιλιανό δρόμο για τον Σοσιαλισμό". Δύο εντελώς διαφορετικές στρατηγικές συνυπήρχαν εντός της UP και τώρα τα γεγονότα απαιτούσαν ξεκάθαρη επιλογή. Έπρεπε η UP να υποστηρίξει ή όχι τους εργάτες στον αγώνα τους για την υπεράσπιση του επιπέδου διαβίωσής τους και να εμποδίσει την αστική τάξη να υπονομεύσει τις κατακτήσεις του προηγούμενου χρόνου; Και αν έπρεπε τους υποστηρίξει, ποια πολιτική στρατηγική υποστήριξης συνεπαγόταν αυτό;

Αυτό ήταν το κεντρικό ζήτημα που αντιμετώπισαν οι εκπρόσωποι των συστατικών μερών της UP στην σύσκεψη του El Arrayan τον Φεβρουάριο του 1972 και αργότερα σε μία δεύτερη σύσκεψη τον Ιούνιο στο Lo Curro. Αυτή η αντιπαράθεση για την μελλοντική πορεία ήταν κεντρι-

κή και είχε την επωνυμία "παγίωση ή προώθηση". Η δεξιά πτέρυγα επιθυμούσε το σταμάτημα των μεταρρυθμίσεων, την παγίωση όσων είχαν κατακτηθεί μέχρι τότε και την ευρύτερη εκλογική υποστήριξη πριν προχωρήσει πιο πέρα. Η προσήλωση της δεξιάς πτέρυγας στην μεσαία τάξη οδηγούσε την υποθήκευση του "Χιλιανού Δρόμου για τον Σοσιαλισμό" σε τομείς της μεσαίας τάξης. Η αριστερά πτέρυγα υπερασπίστηκε την επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων, το προχώρημα των εθνικοποιήσεων διεκδικώντας την υπεροχή από τους αγώνες. Υποστήριζαν ότι η εργατική τάξη ήταν έτοιμη να προχωρήσει τους αγώνες ακόμα πιο πέρα. Μπορούσαν οι πολιτικοί της ηγέτες να παραδειγματιστούν από την τάξη τους;

Σε όλη την διάρκεια της διαμάχης από καμιά οργάνωση δεν μπήκε το ζήτημα ότι θα έπρεπε να δράσει εκτός των ορίων της UP. Η συζήτηση επικεντρωνόταν πάντα στο τι θα έπρεπε να κάνει η UP από την θέση της μέσα στο κράτος.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα και η δεξιά πτέρυγα του Σοσιαλιστικού Κόμματος υπό την ηγεσία του Allende, υποστήριζαν ότι η κυβέρνηση δεν θα έπρεπε να προχωρήσει περισσότερο την επέκταση του κρατικού τομέα. Θα έπρεπε ακόμη να διατρανώσει την ετοιμότητα της να διαπραγματεύεται με τους αστούς, αποδεικνύοντας την δυνατότητα της να ελέγχει την εργατική τάξη και για αυτό τον λόγο θα έπρεπε να αναζητήσει μία ευρεία συναινετική πολιτική. Έλπιζαν ότι ένας τέτοιος συμβιβασμός θα έπειθε τους αστούς να σεβαστούν τα κέρδη που είχαν επιτύχει μέχρι τότε, αν και τα γεγονότα αποδείκνυαν το αντίθετο.

Τα αντεπιχειρήματα προερχόντουσαν από το MAPU, την "Χριστιανική Αριστερά", την αριστερά του Σοσιαλιστικού Κόμματος, όπως επίσης και από το MIR που όμως δεν συμμετείχε στις συζητήσεις. Η αριστερά συμφωνούσε στην ανάγκη επέκτασης του κρατικού τομέα, την επαναβεβαίωση της αρχικής δέσμευσης της UP για την εθνικοποίηση του 90% των μεγάλων εταιρειών - με απόφαση της κυβέρνησης αυτό το ποσοστό είχε περιοριστεί το 43% - και να εμπλακεί ενεργά σε ιδεολογική διαμάχη προκειμένου να κερδίσει νέα υποστήριξη.

Η διαφωνία της αριστεράς με την δεξιά ήταν περισσότερο ποσοτική παρά ποιοτική. Ο "ριζοσπαστισμός των αριθμών" δεν κατάφερνε να τους οδηγήσει στο ερώτημα της σχέσης κρατικού και ιδιωτικού κεφαλαίου και στην κατεύθυνση για τον έλεγχο της οικονομίας στο σύνολό της. Όλη η αριστερά συμφωνούσε ότι "τμήμα του κράτους" είχε κατακτηθεί και δεν έκφρασε καμία ανησυχία για τα άλλα "τμήματα του κράτους" που ο Allende εγγυούταν στην αστική τάξη. Η συγκεχυμένη ρητορική ήταν συχνό φαινόμενο εκείνες τις ημέρες. Το MAPU καλούσε την κυβέρνηση να "χρησιμοποιήσει τον κρατικό μηχανισμό με μαζικό τρόπο" νομίζοντας ότι ασκούσε εναλλακτική πολιτική! Η διστακτική πολιτική του MAPU είχε αποκαλυφθεί ήδη στο συνέδριό του τον Ιανουάριο του 1972, όπου παρείχε έντονη υποστήριξη στο κοινό σχέδιο των CUT - UP για συμμετοχή των εργατών στην βιομηχανία, που στην ουσία ήταν υποχώρηση από το αίτημα της εθνικοποίησης και είχε υποστηρίξει την UP στην καταδίκη το άκρο αριστερού MIR. Που βρισκόταν η πίστη του, στην αριστερά ή στην δεξιά;

Ανατρέχοντας στις συζητήσεις και τις αντιπαραθέσει στα συνέδρια της UP αποκομίζει κανείς μία αυξανόμενη αίσθηση ουτοπίας. Ακόμη και οι προσεγμένες τοποθετήσεις αγνοούσαν το γεγονός ότι η μελλοντική πολιτική κατεύθυνση της Χιλής καθοριζόταν έξω από τα συνέδρια και μακριά από το προεδρικό παλάτι, στην La Moneda. Τον Ιανουάριο, λίγο πριν το συνέδριο στο El Arrayan, ο Allende υπέκυψε στις απαιτήσεις να κατηγορηθεί ο Jose Toh

για προσβολή των ενόπλων δυνάμεων και αποδέχτηκε την παραίτησή του. Τον Μάρτιο η αμερικάνικη εταιρεία χαλκού Kennecott, της οποίας η Χιλιανή θυγατρική είχε εθνικοποιηθεί, απαίτησε παγκόσμιο εμπάργκο του Χιλιανού χαλκού και ο χριστιανοδημοκράτης γερουσιαστής Carlos Hamilton ξεκίνησε μία σειρά ενεργειών στο Κογκρέσο προκειμένου να σταματήσουν οι εθνικοποιήσεις. Η απόκριση του Allende ήταν τόσο αδύναμη, ώστε τον Απρίλιο εξαναγκάστηκε να συμφιλιωθεί με την αριστερά της UP, ξεκινώντας επίσημο διάλογο με το MIR σαν χειρονομία καλής θέλησης προς την αριστερά γενικά. Δεν έκανε όμως κανένα συμβιβασμό στις στρατηγικές του διαφορές με το MIR.

Στις 12 Μάιου στην βιομηχανική πόλη Conception ένα τυχαίο γεγονός θα αποκάλυπτε τις μελλοντικές εξελίξεις. Μία δεξιά οργάνωση φοιτητών ανακοίνωσε την πρόθεσή της να διαδηλώσει στην πόλη. Από την Αριστερά, συμπεριλαμβανομένου και του MIR, οργανώθηκε αντιδιαδήλωση. Ο Κομμουνιστής δήμαρχος της πόλης απαγόρευσε όλες τις διαδηλώσεις και κάλεσε την ειδική αστυνομία ενάντια στην αντιδιαδήλωση. Το αποτέλεσμα της βιαίας καταστολής ήταν ένας νεκρός του MIR. Η κυβερνητική απάντηση μέσω του κομμουνιστή εκπροσώπου τύπου Daniel Vergara, ήταν να καταδικάσει την βία από όπου και αν προέρχεται δεξιά ή αριστερά.

Τον Μάιο επίσης, ένα εθνικό συνέδριο των εργαζομένων στην κλωστοϋφαντουργία, απέρριψε το σχέδιο συμμετοχής των εργαζομένων και διεκδίκησε τον εργατικό έλεγχο στην βιομηχανία και την λογοδοσία των διευθυντών. Τον Ιούνιο ήρθε η απάντηση της κυβέρνησης με την συγκρότηση του νέου υπουργικού συμβουλίου που δεν περιλάμβανε τον Pedro Vuskovic, έναν ανεξάρτητο αριστερό που λόγω των δημόσιων δεσμεύσεων του για περισσότερες εθνικοποιήσεις είχε γίνει ο αγαπημένος στόχος της Δεξιάς

Τον ίδιο μήνα στο συνέδριο για την στρατηγική της UP στο Lo Curo, η δεξιά πτέρυγα εξασφάλιζε την νίκη της. Ένα λόγος για αυτό ήταν ότι η αριστερά δεν προσέφερε καμία εναλλακτική πολιτική, ακόμα και μετά τις συζητήσεις των αριστερών Σοσιαλιστών που συζητούσαν για "Λαϊκή Συνέλευση" ή "Λαϊκό Κράτος" αιτήματα προερχόμενα από το συνέδριο των εργαζομένων στην κλωστοϋφαντουργία. Την ίδια στιγμή ο Allende επαναλάμβανε τις συνομιλίες του με τους Χριστιανοδημοκράτες (που είχαν ανασταλεί ένα μήνα πριν) και επαναδιατύπωσε την προσήλωσή του στην επιδίωξη της κοινωνικής ειρήνης και της τήρησης του νόμου. Το τι σήμαιναν όλα αυτά στην πράξη αποκαλύφτηκαν με δραματικό τρόπο κατά την διάρκεια του Ιουνίου του 1972 στη Melipilla κοντά στο Santiago.

Εκεί βρισκόταν αγροκτήματα που σύμφωνα με τον νόμο αγροτικής μεταρρύθμισης θα έπρεπε να απαλλοτριωθούν χωρίς αποζημίωση. Όμως ένας τοπικός δικαστής ο Olate, επανειλημμένα χρησιμοποιώντας νομικά κωλύματα εμπόδιζε την αναδιανομή γης και συνεχώς συνεργαζόταν με τους τοπικούς γαιοκτήμονες. Στις 22 Ιουνίου κατά την διάρκεια μίας διαδήλωσης στο κέντρο της πόλης συνελήφθησαν εικοσιδύο ηγετικά στελέχη των οργανώσεων των ακτημόνων. Ακολούθησε μία σειρά από διαδηλώσεις. Στις 30 Ιουνίου όλοι οι δρόμοι της πόλης αποκλείστηκαν, Στις 12 Ιουλίου μία μαζική διαδήλωση συγκεντρώθηκε στο κέντρο του Santiago απαιτώντας την άμεση απελευθέρωση των εικοσι δύο συλληφθέντων και την απόλυση του δικαστή Oleta. Η κυβέρνηση αρνήθηκε να παρέμβει.

Το συμβάν στην Melipilla είχε πολλή μεγαλύτερη σημασία από ότι φαινόταν στην αρχή.

Κατά την διάρκεια των διαμαρτυριών, εργάτες από την βιομηχανική περιοχή του Cerrillos ενώθηκαν στον αγώνα με τους ακτήμονες συντρόφους τους. Το Cerrillos είχε παραλύσει από μία σειρά απεργιακών κινητοποιήσεων. Στα τέλη του Ιουνίου τα εργοστάσια κλωστοϋφαντουργίας Perlak και Polycron, το εργοστάσιο αλουμινίου Las Amerikas, και το πτηνοτροφείο Cerrillos απεργούσαν. Οι απεργοί ενώθηκαν με τους συντρόφους τους στην Melipilla. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει έναν εργάτης γης: "Έχουμε ανθρώπους να ταΐσουμε και οικογένειες να φροντίσουμε. Και έχουμε φτάσει μέχρι εδώ" και ο άνθρωπος στον οποίο έδινε συνέντευξη ήξερε ότι με όσους εργάτες και αγρεργάτες είχε μιλήσει, όλοι συμφωνούσαν ότι "το κοινοβούλιο δεν εκφράζει ποια τα συμφέροντά τους". Οι διαδηλωτές ενώ ομόφωνα υποστήριζαν τον Allende, διαμαρτύρονταν ότι η Γερουσία και οι υπόλοιποι κρατικοί θεσμοί έθεταν εμπόδια στην πραγματοποίηση του προγράμματος της UP.

Η κοινή δράση βιομηχανικών εργατών και εργατών γης άνοιξε νέες και διαφορετικές προοπτικές. Από εδώ και πέρα ο κοινός αγώνας δημιούργησε μία νέα μορφή οργάνωσης, σφυρηλατημένη στην διάρκεια των απεργιών στο Cerillos και αυτοαποκαλέστηκε "βιομηχανική ζώνη", cordon. Μία άλλη cordon δημιουργήθηκε στην περιοχή Vicuna McKenna. Η cordon του Cerillos έβγαλε επίσημη ανακοίνωση στις αρχές του Ιουλίου. Απαιτούσε τον έλεγχο της παραγωγής από τους εργάτες, και την αντικατάσταση του κοινοβουλίου από μία εργατική συνέλευση, αιτήματα πολύ πιο προωθημένα από όσα είχαν συζητηθεί ανοικτά από τα κόμματα της Αριστεράς. Αλλά ακόμα και τότε οι cordones περιγραφόταν από την "Chile Hoy" (μία ριζοσπαστική εφημερίδα) σαν επιτροπές για την διατήρηση της παραγωγής και την επιβολή των κυβερνητικών αποφάσεων στην οικονομία. Κανείς δεν κατάλαβε την δυνατότητα οι cordones να είναι η εναλλακτική βάση της πολιτικής και κοινωνικής οργάνωσης.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα και η δεξιά πτέρυγα του Σοσιαλιστικού Κόμματος καθοδήγησαν τα μέλη τους να μην έχουν καμία σχέση με τις cordones. Όλες οι ενέργειες έπρεπε να πηγάζουν συντεταγμένα από την επίσημη συνδικαλιστική ηγεσία, την CUT. Αυτό απηχούσε την γραμμή της "παγίωσης" που πανηγυρικά είχε εδραιωθεί στο συνέδριο του Lo Curro. Για την δεξιά, από εδώ και πέρα δεν θα υπήρχε καμία καταπάτηση του ιδιωτικού κεφαλαίου, καμία πρόκληση ενάντια στο κράτος, και όπως ο Allende εκτιμούσε, οι παραχωρήσεις προς την αστική τάξη θα ενίσχυαν τον σεβασμό της για τις συνταγματικές διαδικασίες.

Όπως φαινόταν, οι εργάτες από μόνοι τους καταλάβαιναν ότι η ταξική πάλη δεν μένει αδρανής και ο μόνος τρόπος να υπερασπιστούν ότι είχαν κερδίσει ήταν να εντείνουν τον αγώνα τους. Η εναλλακτική πολιτική θα ήταν να αφήσουν την αστική τάξη να παλέψει και να κερδίσει πίσω ότι είχε χάσει. Παραδόξως σε δύο εκλογές ενισχύθηκε η λαϊκή υποστήριξη στην UP, τόσο στις εκλογές στο Coquimbo, όσο και στις εκλογές για την κεντρική επιτροπή του CUT. Η δεξιά πτέρυγα, από την δική της μεριά, ερμήνευσε τα αποτελέσματα διαφορετικά, θεωρώντας ότι αποτελούν επιδοκιμασία της στρατηγικής της ταξικής συνεργασίας της UP.

Οι αντιφάσεις των εξελίξεων γίνονταν ολοένα και περισσότερο ορατές, καθώς μία σειρά από περιστατικά έφερναν την κυβέρνηση σε έντονη αντιπαράθεση με τμήματα εργατών, ακτημόνων, φοιτητών και κατοίκων των παραγκουπόλεων. Τον Ιούλιο μέλη μίας ακροαριστερής ομάδας που προέβησαν σε ληστεία τράπεζας, συνελήφθησαν και βασανίστηκαν από τις υπηρεσίες ασφάλειας που διευθύνονταν από τον Contreras, προσωπική επιλογή του

Allende. Στις περιοχές των ορυχείων, όπου ξέσπασαν απεργίες για τοπικά ζητήματα, η κυβέρνηση αντέδρασε κηρύσσοντας κατάσταση ανάγκης, θέτοντας τις περιοχές αυτές σε άμεσο στρατιωτικό έλεγχο.

Στις 12 Αυγούστου, η αστυνομία επέδραμε στην παραγκούπολη του Lo Hermida κοντά στο Santiago. Πρόσχημα ήταν ότι αναζητούσαν τα μέλη μίας ακροαριστερής αντάρτικης ομάδας, αλλά στην ουσία η Lo Hermida ήταν μία περιοχή που δεν την ακουμπούσε η αστυνομία. Εκεί όπως και σε άλλες φτωχογειτονιές, το MIR είχε κυρίαρχη πολιτική παρουσία και υποστήριξη μέσω μετωπικών οργανώσεων όπως το MRP (Revolutionary Shantry Town Movement, Επαναστατικό Κίνημα των Παραγκουπόλεων).

Η αστυνομική επιχείρηση αντιμετωπίστηκε με μαζική λαϊκή αντίσταση.Υποχωρησαν και επέστρεψαν την επόμενη μέρα με 400 βαριά οπλισμένους άνδρες. Η επιχείρηση ολοκληρώθηκε με έναν νεκρό, έναν βαριά τραυματισμένο, 11 πληγωμένους και 160 συλληφθέντες. Αν και ο Allende ζήτησε συγγνώμη αργότερα για την επιχείρηση, το γεγονός ήταν ξεκάθαρο ότι η κυβέρνηση είχε χρησιμοποιήσει τα γεγονότα για να επιτεθεί στην επαναστατική αριστερά, να προειδοποιήσει όλους όσους άρχισαν να δρουν εκτός συνταγματικών πλαισίων και να επαναβεβαιώσει την αστική τάξη για την αποφασιστικότητα της να εγγυηθεί τον νόμο και την τάξη. Για τους αστούς, οι επιδρομές στην Lo Hermida, ήταν οι πρώτες αψιμαχίες όπου δοκίμαζε τις στρατιωτικές δυνάμεις της και την ικανότητα τους να ενεργούν άμεσα.

Για τον Allende το κεντρικό ζήτημα ήταν η πολιτική εξουσία της UP. Παρόλο που η UP κατείχε την πολιτική ηγεμονία στο εργατικό κίνημα, οι αγώνες από μόνοι τους γεννούσαν πολιτικά ερωτήματα που δεν μπορούσε να απαντησει η μεταρρυθμιστική πολιτική της UP. Αν απαγορεύονταν οι οργανώσεις της εργατιάς και των ακτημόνων επειδή κινούνταν εκτός του ελέγχου της UP, ποιες εγγυήσεις θα έδινε σαν αντάλλαγμα η κυβέρνηση ότι το δικαίωμα της διαμαρτυρίας και διαδήλωσης δεν θα περιστελλόταν από την αστυνομία ή δεν θα απειλούταν από ένοπλες ομάδες της δεξιάς; Μπορούσε ο Allende να ελέγξει τους ιδιοκτήτες των εργοστασίων και να τους εμποδίσει να τα κλείνουν ή να κάνουν δολιοφθορές σε αυτά, εάν δεν μπορούσαν να το κάνουν αυτό οι ίδιοι οι εργάτες; Ο Allende θα περνούσε με το μέρος των εργατών καθώς η ταξική πάλη εντεινόταν ή θα συνέχιζε να παίζει τον ρόλο του διαιτητή;

Τα παραπάνω ερωτήματα θα ήταν αυτά που θα κυριαρχούσαν στην Λαϊκή Συνέλευση στην Concepcion στις αρχές του Ιουλίου όπου 3000 άτομα θα συζητούσαν την πολιτική συγκυρία. Εκπροσωπούσαν μία ευρεία σειρά οργανώσεων, συνδικάτων, λαϊκών οργανώσεων, φοιτητικών ενώσεων, καθώς και οργανώσεις της Αριστεράς. Ο μοναδικός απών ήταν το Κομμουνιστικό Κόμμα, που περιέγραψε την Συνέλευση της Concepcion ως "μία μανούβρα της αντίδρασης και του ιμπεριαλισμού, χρησιμοποιώντας στοιχεία της Ακρας Αριστεράς σαν κάλυμμα" μία φρασεολογία της μόδας εκείνη την εποχή. Ο Allende ανέπτυξε τα ίδια επιχειρήματα σε δηλώσεις του στις 31 Ιουλίου:

"Για δεύτερη φορά μέσα σε τρεις μήνες η Concepcion είναι πεδίο διχαστικών ενεργειών, αποτέλεσμα των οποίων είναι να υπονομεύει την ομοιογένεια του κινήματος του Λαϊκού Μετώπου. Στο μυαλό μου δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι αυτές οι διαδικασίες εξυπηρετούν τα συμφέροντα των εχθρών του επαναστατικού μας σκοπού".

Στον ίδιο λόγο, όρισε με απόλυτη σαφήνεια την δέσμευσή του στην αστική δημοκρατί-

α, και την αντίθεσή του στην ανάπτυξη της δυαδικής εξουσίας "η οποία σε άλλες ιστορικε περιστάσεις προέκυψε σε αντιπαράθεση με μία αντιδραστική εξουσιαστική δομή, που δε είχε κοινωνική βάση και υποστήριξη". Στην Χιλή, σύμφωνα με τις δηλώσεις του, η δημιουρ γία οργάνων δυαδικής εξουσίας θα ήταν μία ενέργεια "ηλίθιας ανευθυνότητας" γιατί η κυ βέρνηση της Χιλής εκπροσωπούσε τα συμφέροντα της εργατικής τάξης στο σύνολό της Ολοκληρώνοντας "κανένας λογικός επαναστάτης δεν μπορεί να αγνοήσει, στα μέτρα το δυνατού, το θεσμικό σύστημα που κυβερνά την κοινωνία μας, και το οποίο αποτελεί τμήμ της κυβέρνησης της Λαϊκής Ενότητας. Καθένας που προτείνει το αντίθετο θα πρέπει να θε ωρηθεί αντεπαναστάτης".

Μέσα στην Συνέλευση υπήρξαν έντονες διαφωνίες, κυρίως για την σχέση με τον Allende Καθώς το MARU και οι αριστεροί Σοσιαλιστές πίστευαν ότι η Συνέλευση θα μπορούσε να ε ξασκήσει πίεση στην κυβέρνηση προκειμένου αυτή να προχωρήσει το πρόγραμμά της, το MI επιθυμούσε την εκπόνηση ενός επαναστατικού προγράμματος. Παρόλα αυτά το MIR ήτα προσεκτικό στα συμπεράσματά του και σε καμία περίπτωση δεν κάλεσε στην δημιουργία ε παναστατικής οργάνωσης βασισμένο στις οργανώσεις που εκπροσωπούνταν στην Συνέλευ ση. Δεν υπήρχε η αναγνώριση ότι η αύξηση του ρυθμού του αγώνα και η γενίκευσή του απα τούσαν κάτι περισσότερο από μία απλή υποστήριξη. Η λογική των γεγονότων οδηγούσε απ μόνη της στο ερώτημα του κράτους, τίνος τα συμφέροντα εκπροσωπούσε και υπεράσπιζε; Τ ερώτημα αυτό και η αναγκαία απάντησή του μπορούσε να μπεί μόνον από μία επαναστατικ ηγεσία προετοιμασμένη να θέσει το θέμα της εξουσίας.

Το περιστατικό στο Lo Hermida, θα έπαιρνε αναδρομικά μερικές εβδομάδες αργότερ μία νέα δυσοίωνη σημασία καθώς μία νέα κατάσταση έκτακτης ανάγκης επιβλήθηκε στη επαρχία του Bio Bio καθώς διαδηλωτές επιχείρησαν να υπερασπίσουν έναν φιλοκυβερνητ κό ραδιοφωνικό σταθμό από επιθέσεις της Δεξιάς. Άρχισε να γίνεται ξεκάθαρο, ότι Allende προετοιμαζόταν να χρησιμοποιήσει το κράτος ενάντια στους ίδιους τους υποστη ρικτές του και θα καλούσε την αστυνομία και τον στρατό προκειμένου να αποκαταστήσε τον νόμο και την τάξη.

Σε πείσμα των προσπαθειών του Allende και της UP να ελέγξουν τις εξελίξεις, ο ταξικό αγώνας ξέφευγε γρήγορα πέρα από κάθε έλεγχο. Οι αστοί χρησιμοποίησαν τις αμφιταλα ντεύσεις του Allende προς όφελός τους και ανοιχτά πια ξεκίνησαν μία εκστρατεία πολιτική αντιπολίτευσης και οικονομικής δολιοφθοράς. Ο ακροδεξιός παπάς Hasbun ξεκίνησε στ τέλη Ιουλίου στον τηλεοπτικό σταθμό "Κανάλι 9" εκκλήσεις για στρατιωτικές ενέργειες ενά ντια στον Allende.

Οι ηγέτες της UP, καταδικάζοντας την βία και τον εμφύλιο πόλεμο, καλούσαν την εργα τική τάξη, να εμπιστευθεί την κυβέρνηση στους χειρισμούς ενάντια στην επιθετικότητα τη Δεξιάς, αν και η κυβέρνηση είχε δείξει μέχρι τότε, αντί να ανταποκρίνεται στις απειλές, τι αγνοούσε και βασιζόταν στην αστυνομία και τον στρατό. Έτσι κατά τα τέλη του Σεπτεμβρ ου ο Allende ανακοίνωσε τον σχεδιαζόμενο "Νόμο για τον έλεγχο της Οπλοκατοχής", ένα νόμο που σχεδιαζόταν ενάντια στις εργατικές οργανώσεις και επέτρεπε στον στρατό να τι αφοπλίσει. Καμία όμως από τις παραχωρήσεις που έκανε ο Allende δεν έφερνε το επιθυμ τό αποτέλεσμα που επιθυμούσε, αντίθετα, κάθε φορά που οι ηγέτες των εργατών δήλωνα

την απροθυμία τους να πολεμήσουν, οι αστοί αύξαναν την αυτοπεποίθησή τους και ένιωθαν ακόμα πιο σίγουροι ότι η εργατική τάξη δεν θα αντιδρούσε στις επιθέσεις τους.

Σαφώς υπήρχε αυξανόμενη αυτοπεποίθηση στους κύκλους της κυρίαρχης τάξης, όταν τον Σεπτέμβριο οι μαγαζάτορες έκλεισαν τα μαγαζιά τους διαμαρτυρόμενοι ενάντια στον έλεγχο τιμών και τις ελλείψεις. Ακόμα περισσότερη εμπιστοσύνη θα ένιωθαν όταν ξεκίνησαν το έπ' αόριστο σταμάτημα των φορτηγών οι ιδιοκτήτες τους στις 11 Οκτωβρίου.

Θα ανακάλυπταν όμως με οδύνη κάτι που θα τους ταρακουνούσε, που δεν προερχόταν από τον Allende και τους συμμάχους του, που συνέχιζαν να αρνούνται ότι αυτό που συνέβαινε ήταν ένας καίριος αγώνας για την εξουσία. Η εργατική τάξη είχε πάρει τον άμεσο έλεγχο του αγώνα και δημιούργησε μία σειρά νέων μορφών οργάνωσης δείχνοντας πως συγκροτείται ο αγώνας για την εργατική εξουσία και πώς θα μπορούσε να νικήσει.

4. Η ανταρσία των αστών

Η απεργία των ιδιοκτητών φορτηγών είχε οργανωθεί πολύ καλά, καθώς είχε την πλήρη αποδοχή και έγκριση τα αστικής τάξης και μία νεοφασιστική οργάνωση, η "Patria y Libertad", αναμίχθηκε ενεργά στην οργάνωση της. Μέλη αυτής της ομάδας οργάνωσαν οπλισμένες συμμορίες που θα φύλαγαν τα φορτηγά που είχαν αφήσει οι ιδιοκτήτες στις εισόδους των πόλεων.

Η απεργία δεν ήταν αναπάντεχη ούτε μυστική. Υπήρχαν σαφείς προειδοποιήσεις από την απεργία των μαγαζατόρων τον Σεπτέμβριο και την πολύ καλά οργανωμένη αντίσταση σε κάθε μέτρο της UP στο Κογκρέσο. Δύο αριστεροί δημοσιογράφοι έδωσαν πλήρη πληροφόρηση ένα δεκαπενθήμερο πριν για την οργάνωση του "Σχέδιο Σεπτέμβριος" όπως ήταν το κωδικό όνομα της απεργίας. Και για να μην υπάρχει καμία αμφιβολία, σε μία μαζική διαδήλωση το βράδυ της 10ης Σεπτεμβρίου στο Santiago όπου μέσα σε παραληρήματα μία σειρά ομιλητών καλούσαν σε μαζική αντίσταση ενάντια στην κυβέρνηση. Ένας από αυτούς ήταν ο Vogel, ο Χριστιανοδημοκράτης αντιπρόεδρος της CUT.

Σε όλα αυτά ούτε ο Allende ούτε η UP ανταπάντησαν. Σε όλες τις προηγούμενες κρίσεις των τελευταίων μηνών Allende καλούσε τον στρατό να επαναφέρει την τάξη. Και τώρα που ξεσπούσε η ανταρσία των ιδιοκτητών φορτηγών και ο Allende αγνοούσε σκόπιμα τις προετοιμασίες της Δεξιάς προσποιούμενος ότι τίποτα δεν πρόκειται να συμβεί, έδινε την εντύπωση ότι ανησυχούσε περισσότερο για μία ανεξάρτητη λαϊκή κινητοποίηση, παρά για την Δεξιά αντιπολίτευση ενάντια στην κυβέρνηση.

Τα αποτελέσματα της απεργίας αναμένονταν να είναι άμεσα. Η έλλειψη οδικών μεταφορών θα σταμάταγε άμεσα όλες τις μεταφορές σε αγαθά, τρόφιμα, ανταλλακτικά, πρώτες ύλες και κυρίως την διανομή των τροφίμων για την εργατική τάξη. Φυσικά η απεργία δεν ήταν απομονωμένη. Οι μαγαζάτορες την υποστήριξαν συνεχίζοντας να κρατάνε κλειστά τα μαγαζιά, οι ιδιοκτήτες εργοστασίων προσπαθούσαν να σταματήσουν τις μηχανές ακόμα και με δολιοφθορές Οι επαγγελματικές οργανώσεις των ιατρών, δικηγόρων, οδοντιάτρων και άλλοι ψήφισαν να συμμετέχουν στην απεργία και σταμάτησαν τις δραστηριότητές τους εντείνοντας την ατμόσφαιρα πανικού. Αυτή ήταν η στρατηγική της δεξιάς, να χρησιμοποιήσουν την οικονομική τους δύναμη (σε μεγάλο βαθμό ανέπαφη) προκειμένου να δημιουργή-

σουν ελλείψεις αγαθών και οικονομικό χάος. Η στόχευση ήταν με την δημιουργία του πανικού είτε να εξαναγκάσουν τον Allende σε παραίτηση, είτε ακόμα καλύτερα, να μείνει στην εξουσία και να προωθήσει όλα τα αναγκαία οικονομικά μέτρα λιτότητας, να αποξενωθε πλήρως από την βάση της UP και στο τέλος να ηττηθεί πανηγυρικά στις εκλογές του Κο γκρέσου τον Μάρτιο του 1973.

Αν αυτή η στρατηγική απέτυχε, αυτό οφείλεται αποκλειστικά στην εργατική τάξη. Γι τους εργάτες η κατάσταση ήταν το ίδιο ξεκάθαρη. Το άμεσο πρόβλημα ήταν να διατηρή σουν το σύστημα μεταφορών, τα εργοστάσια σε λειτουργία και να εξασφαλίσουν την δια νομή τροφίμων κα αγαθών πρώτης ανάγκης. Ομάδες εργατών κατέλαβαν τους δρόμους ε νωρίς το πρωί και κάθε διαθέσιμο μέσο μεταφοράς επιστρατεύθηκε και οδηγήθηκε από ε θελοντές οδηγούς. Στα εργοστάσια, οργανώθηκαν ομάδες περιφρούρησης για να αντιμε τωπίσουν τις δολιοφθορές και να διατηρήσουν την παραγωγή. Στις εργατικές περιοχές μα κριές ουρές γεμάτες υπομονή σχηματίστηκαν έξω από τα μαγαζιά και τα supermarket, εξα ναγκάζοντας έτσι τους ιδιοκτήτες τους να τα ανοίξουν και σε αντίθετη περίπτωση οι ίδιοι ο εργάτες άνοιγαν τα μαγαζιά και τα διατηρούσαν ανοικτά με την υποστήριξη μόνιμης φρου ράς. Στο κεντρικό Santiago, περισσότεροι από 8000 έγιναν εθελοντές οδηγοί και αρκετέ από τις cordones έστειλαν ομάδες για την "ανάκτηση" των φορτηγών.

Η πρώτη αντίδραση της κυβέρνησης ήταν χαρακτηριστικά συγχυσμένη. Ο Allende ζήτησ να διατηρηθεί η παραγωγή αλλά ταυτόχρονα ξεκίνησε διαπραγματεύσεις με τους ιδιοκτήτε φορτηγών. Η επιλογή του ήταν η μεσολάβηση με την οργάνωση των ιδιοκτητών των λεωφο ρείων αλλά αποδείχτηκε ελάχιστα αξιόπιστη καθώς ενώθηκαν με τους ιδιοκτήτες φορτηγώ μία εβδομάδα αργότερα. Η γενική γραμμή της UP ήταν εκκλήσεις για πειθαρχία, ηρεμία κα υπακοή στα επίσημα συνδικάτα και πολιτικές οργανώσεις. Αλλά τόσο η CUT όσο και η Up δε έδιναν ξεκάθαρες οδηγίες και το αρχικό κάλεσμα για γενική κινητοποίηση ενάντια στην απερ γία ανακλήθηκε μετά από δύο μέρες.

Όμως τα προβλήματα που δημιουργούσε η απεργία απαιτούσαν άμεση λύση. Το ότι ο πρώτες δυναμικές και αποφασιστικές κινήσεις προήλθαν από τις περιοχές που είχε αναπτυ χθεί στο παρελθόν κοινή οργανωμένη εργατική πάλη δεν ήταν αναπάντεχο. Στα εργοστάσι στα οποία είχαν αναπτυχθεί οι cordones οργανώθηκαν γρηγορότερα και αυτά οργάνωσα τα υπόλοιπα. Η Elecmetal στην cordon της Vicuna McKenna, και τα εργοστάσια Perlal Lucchettipasta, Cristalerias Chile στην cordon του Cerrillos Maipu, ήταν τα πιο προωθημένα Τα αιτήματα τους ήταν αποφασιστικά και διατυπωμένα ξεκάθαρα εκφράζοντας το πρόγραμ μα που είχε διατυπωθεί τον Ιούνιο, άμεση δράση ενάντια στους εργοδότες περιελάμβανε κα συνέχεια των εθνικοποιήσεων. Την ίδια στιγμή στα τεχνάσματα των καπιταλιστών εφευρέθη καν νέες μορφές άμεσης και δραστικής απάντησης.

Στο εργοστάσιο γυαλιού του Christalerias Chile η εργοδοσία πάγωσε τους τραπεζικού λογαριασμούς. Οι εργάτες απάντησαν με την οργάνωση ενός συστήματος άμεσης διανο μής. Όπως εξηγεί ένας εργάτης "Τώρα πουλάμε απευθείας σε συνεταιρισμούς και σε μ κρές επιχειρήσεις που μπορούν μας πληρώσουν με μετρητά και έτσι μπορούμε να πληρω νουμε τους μισθούς χωρίς να χρειάζεται να καταφύγουμε στις τράπεζες".

Στο εργοστάσιο τσιμέντου του El Melon, μία απεργία που βρισκόταν σε εξέλιξη τερμ

τίστηκε άμεσα και οι εργάτες επέστρεψαν στην εργασία.

Στο εργοστάσιο υφαντουργίας του Perlak σε ανταπόδοση της έλλειψης γάλατος από την επαρχία, οι εργάτες οργάνωσαν ένα ρόφημα υψηλής θρεπτικής αξίας για τα παιδιά τους.

Οι εργαζόμενοι στο Polycron πήραν τα υφάσματα και τα πουλούσαν άμεσα στις εργατογειτονιές. Πρώτες ύλες και επεξεργασμένα προϊόντα άρχισαν να ανταλλάσσονται μεταξύ των εργοστασίων αλλά και μεταξύ εργατών και αγροτών.

Όταν οι ιατροί ανακοίνωσαν την συμμετοχή τους στην απεργία στις 17 Οκτωβρίου, σχηματίστηκε μία κοινή επιτροπή των εργαζόμενων στα νοσοκομεία προκειμένου να διατηρήσουν τα νοσοκομεία σε λειτουργία. Στην διάρκεια μίας μεγάλης διαδήλωσης υποστήριξής τους ένας συνδικαλιστής εξήγησε: "Σε πείσμα της απεργίας της Δεξιάς, οι 600000 άνθρωποι που εξυπηρετούνται από αυτό το νοσοκομείο θα ανακαλύψουν ότι μπορούμε να παρέχουμε καλύτερες και αποτελεσματικότερες υπηρεσίες δουλεύοντας όλοι μαζί με τις τοπικές επιτροπές υγείας που περιλαμβάνουν ανθρώπους από τις εργατικές περιοχές." Η ένωση των δημοσιογράφων την ίδια μέρα κατήγγειλε δημόσια τον ρόλο του αστικού τύπου και κάλεσε σε πρωτοβουλίες ενάντια στα δεξιά μέσα ενημέρωσης. Ο δημοσιογράφος Jaime Munoz μιλώντας στην συνάντηση των δημοσιογράφων άσκησε κριτική στον "Νόμο των Εγγυήσεων" που είχε υπογραφεί από τον Allende το 1970 που υπεράσπιζε την υπάρχουσα ιδιοκτησία των μέσων ενημέρωσης. Έφερε σε αντιδιαστολή τον ρόλο των δεξιών μέσων στην οργάνωση της απεργίας με την αντίδραση των εργαζομένων στις εφημερίδες "La Manana" στην Talca και την "Sur" στην Concepcion που κατελήφθησαν από τους εργαζόμενους γιατί έκαναν επιθέσεις συνέχεια στο εργατικό κίνημα. "Τον μόνο νόμο εγγυήσεων που αναγνωρίζουμε είναι ο νόμος των εγγυήσεων που έχουμε δώσει στην εργατική τάξη".

Αυτή ήταν μία από τις πρώτες δημόσιες αναφορές στον "Νόμο των Εγγυήσεων" αφού υπήρχε μία σιωπηρή συμφωνία των αριστερών οργανώσεων να μην αναφέρονται σε εκείνο το απαγορευτικό νόμο. Σαν συνέπεια αυτών των εξελίξεων του Οκτωβρίου ήταν οι δύο αυτές εφημερίδες να εξελιχθούν σε κύρια σημεία αντιπαράθεσης μεταξύ της Αριστεράς και της Δεξιάς.

Υπήρχε ένας επιπρόσθετος λόγος της ραγδαίας αύξησης των αυτόνομων οργανώσεων εκείνη την περίοδο, η ανάγκη της αυτοάμυνας. Ενώ η πλειοψηφία της αστικής τάξης βασιζόταν στην οικονομική της δύναμη, η άκρα δεξιά με ηγεσία την "Patria y Libertad", οργάνωσε ένοπλες ομάδες για μάχες στους δρόμους. 37 συμμορίες κύρια αποτελούμενες από νέους των πλούσιων οικογενειών, εξαπέλυσαν πολλές επιθέσεις φυσικής βίας. Στις 12 Οκτωβρίου επιτέθηκαν στα μέλη του Κομμουνιστικού και Σοσιαλιστικού Κόμματος στην νοτιότερη πόλη της Χιλής την Punta Arenas. Στις 13 Οκτωβρίου διακόπηκε η σιδηροδρομική γραμμή στην Arica 2000 μίλια στον νότο της χώρας, και την ίδια μέρα πραγματοποιήθηκαν επιθέσεις σε άτομα και οχήματα στις μεγάλες πόλεις Valparaiso, Concepcion και Vina. Αντίστοιχες επιθέσεις φυσικής βίας συνεχίστηκαν όλο το επόμενο διάστημα.

Στα εργοστάσια εργάτες αντιστάθηκαν στις προσπάθειες δολιοφθοράς των εργοδοτών και οργάνωσαν τον άμεσο έλεγχο της παραγωγής. Στην υφαντουργία Sumar στο Santiago, ο ιδιοκτήτης προσπάθησε να αφαιρέσει τμήματα μηχανών αλλά εμποδίστηκε από τους εργάτες και πετάχτηκε έξω από το εργοστάσιο. Για τις εργατικές επιτροπές δεν υπήρχε κανένα περιθώριο διαπραγματεύσεων, αφού έτσι και αλλιώς ή ίδια η κυβέρνηση είχε θέσει ως σημαντική

προτεραιότητα την διατήρηση της παραγωγής. Μία νεαρή γυναίκα 22 χρονών εργαζόμενη στην Fabrilana, έθεσε το ζήτημα απλά:

"Νομίζω ότι ο σύντροφος Allende ήταν πολύ μαλακός, λέει ότι θέλει να αποφύγει την βία, αλλά νομίζω ότι θα πρέπει να αντιδράσει με περισσότερη δύναμη, να τους τρομάξει μέχρι θανάτου. Προσπαθούν να μας πάρουν πίσω ότι έχουμε κερδίσει."

Σε ένα εργοστάσιο συσκευασίας στο Alusa οι εργάτες αναφέρουν:

"Η διεύθυνση κάλεσε τους εργάτες να σταματήσουν να δουλεύουν. Αλλά δεν μπορούμε να είμαστε τμήμα των ελιγμών τους. Δεν πρόκειται να μας πουν τα αφεντικά τι να κάνουμε... Έτσι ανοίξαμε τις αποθήκες, πήραμε τις πρώτες ύλες και συνεχίσαμε την παραγωγή η παραγωγή δεν σταμάτησε ούτε ένα λεπτό. Και δεν πρόκειται να σταματήσουμε ούτε τώρα ούτε ποτέ. Μπορείτε να δείτε ανθρώπους να εργάζονται με χαρά. Νομίζω ότι αυτές τις μέρες έχουμε αντιληφθεί ότι αυτό που υπερασπιζόμαστε είναι κάτι πολύ περισσότερο από μία κονσέρβα μπιζέλια."

Στο εργοστάσιο παπουτσιών Bata, για παράδειγμα, οργανώθηκαν ομάδες περιφρούρησης σε κάθε μία από τις 113 αποθήκες:

"Οργανώσαμε ομάδες αυτοάμυνας σε κάθε μία από τις αποθήκες προκειμένου να αποκρούσουμε τις επιθέσεις. Ήδη αντιμετωπίσαμε μερικές επιθέσεις κύρια την πρώτη μέρα. Είμαστε ενάντια σε αυτή την απεργία και όταν έρθει η αποφασιστική στιγμή δεν πρόκειται να υποχωρήσουμε καθόλου. Αρκετά πια."

Ένας εργαζόμενος από το τσιμεντοβιομηχανία Ready Mix συνοψίζει την εμπειρία του:

"Πρέπει να ευχαριστήσουμε τους φασίστες με κάποιο τρόπο, γιατί μας έδειξαν ότι δεν μπορούμε να κάνουμε επανάσταση παίζοντας βώλους. Οταν υπάρχει ένα πρόβλημα εμείς οι εργάτες πρέπει να πάμε στην πρώτη γραμμή. Αυτές τις λίγες μέρες μάθαμε περισσότερα από τα τελευταία χρόνια."

Παρόμοια συμπεράσματα εξάγονται παντού, κυρίως στις εργατικές περιοχές όπου στις πρώτες μάχες για την διανομή και την στέγαση δημιουργήθηκαν οργανώσεις που έπαιξαν σημαντικό και ζωτικό ρόλο στους εργατικούς αγώνες του Οκτωβρίου. Οι JAP, οι κυβερνητικές επιτροπές διανομής, έγιναν ο οργανωτικός πυρήνας για μία σειρά τοπικών και κοινοτικών οργανώσεων, οργανώσεις γειτονιάς, ομάδων μητέρων, οι οποίες σήκωσαν το βάρος της αντίστασης στις γειτονιές. Το πλέον σημαντικό γεγονός των γεγονότων του Οκτωβρίου έφερε αυτές τις τοπικές οργανώσεις σε άμεση επαφή με τους εργάτες και η κοινή δράση έγινε πραγματικότητα. Η cordon έγινε πια το οργανωτικό κέντρο για μία σειρά αγώνων συντονίζοντας τους και παρέχοντας τους την εργατική ηγεσία.

Σχεδόν σίγουρα, αν οι εργάτες δεν αντιδρούσαν παντού άμεσα, οι αστοί θα είχαν πετύχει στα σχέδια τους, η οικονομία θα είχε παραλύσει και ο Allende θα έπρεπε να σηκώσει τ βάρος των αιτημάτων των εργοδοτών όπως αυτά είχαν τεθεί στην "Pliego de Chile", στην λ στα των αιτημάτων τους. Αντίθετα, οι εργάτες είχαν επιτάξει τις μεταφορές και κράτησα την οικονομία σε λειτουργία. Οι φυσικές επιθέσεις της "Patria y Libertad" αντιμετώπισαν τη οργανωμένη αντίσταση των εργατών, είτε με την μορφή τοπικών επιτροπών άμυνας είτε μ εργοστασιακές ομάδες περιφρούρησης. Αυτή είναι μία αποτύπωση των αλλαγών που έγ ναν κατά την διάρκεια του αγώνα και αυτό που ξεκίνησε σαν επιτροπές για την παραγωγ

εξελίχθηκαν σε όργανα εργατικού ελέγχου στα εργοστάσια ενάντια στα αφεντικά. Οι JAP ενώ αρχικά ήταν οργανώσεις για την διατήρηση της διανομής των τροφίμων, εξελίχθηκαν σε μαχητικές οργανώσεις πρώτης γραμμής , αγοράζοντας και διανέμοντας προμήθειες, κρατώντας ανοικτά τα μαγαζιά και τα super market, και προστατεύοντας τα από τις επιθέσεις των ακροδεξιών, και κολλεκτιβοποιόντας πολλές από τις οικιακές λειτουργίες στις φτωχογειτονιές, κυρίως την διατροφή των παιδιών σε κοινές κουζίνες, τις olla comun.

Χωρίς αμφιβολία τον Οκτωβρίο οι εργάτες δεν μπόρεσαν να βγάλουν συγκεκριμένα πολιτικά συμπεράσματα από τις από τις εμπειρίες τους. Η γενίκευση των ιδεών από τις συγκεκριμένες περιστάσεις δεν συμβαίνει αυτόματα και στιγμιαία. Χρειάζεται την συνειδητή παρέμβαση των επαναστατών σοσιαλιστών, που μπορούν να δώσουν το πλαίσιο κατανοώντας τους προηγούμενους αγώνες της εργατικής τάξης μέσα . Στην Χιλή όμως οι διάφορες πολιτικές οργανώσεις δεν μπόρεσαν να βαθύνουν την πολιτική τους εκπαίδευση. Και όμως, η εμπειρία του Οκτωβρίου έδωσε στην εργατική τάξη μία ολόκληρα νέα αίσθηση συλλογικής προοπτικής και αυτό δημιουργούσε σοβαρά προβλήματα στον Allende και ηUP.

Το αρχικό κάλεσμα της UP προς την εργατική τάξη να ενεργήσει σε προστασία της κυβέρνησης έγινε με την εικασία ότι οι εργατικές οργανώσεις θα έμεναν "πιστές" στις επίσημες ηγεσίες, δηλαδή στις CUT και UP. Αλλά με τα γεγονότα σε εξέλιξη, η εργατική τάξη προχώρησε σε ανεξάρτητη δράση για να υπερασπιστεί την κυβέρνηση χωρίς να περιμένει τις οδηγίες της. Υπό αυτές τις συνθήκες οι εργάτες εύκολα έβγαζαν το συμπέρασμα ότι προκειμένου να λυθεί η κρίση στην Χιλή απαιτούνταν επαναστατική δράση, ένα συμπέρασμα που και ο Allende γνώριζε καλά. Μετά τις 11 Οκτωβρίου ο Allende δίσταζε και ταλαντευόταν. Αλλά δεν υπήρχε καμία αμφιβολία ποιόν δρόμο θα ακολουθούσε όταν θα ερχόταν η κρίσιμη στιγμή. Ήταν κάτι που το έλεγε συχνά Η UP διακύβευε το πολιτικό της μέλλον βασισμένη στην ικανότητά της να ελέγχει την εργατική τάξη και να υλοποιεί το πρόγραμμά της σε συνεργασία με την πλειοψηφία της αστικής τάξης.

Ο Allende και οι συνεργάτες του στην πολιτική ηγεσία της UP δεν είχαν αντιληφθεί ότι τον Οκτώβριο είχαν περάσει εάν ιστορικό σύνορο και η αστική τάξη δεν ενδιαφερόταν πια για συνεργασία. Υπό μία έννοια, η κυβέρνηση Allende είχε μετατραπεί σε έναν παρατηρητή στην αρένα του ταξικού πολέμου προσπαθώντας μάταια να επανεισαγάγει τον εαυτό της σε μία πλεονεκτική θέση μέσα από το κράτος.

Ο Οκτώβρης του 1972 προσέφερε μία εντυπωσιακή και δραματική απόδειξη των ικανοτήτων της εργατικής δύναμης. Όχι μόνον η εργατική τάξη υπερνίκησε τους δισταγμούς των ηγεσιών της δρώντας ανεξάρτητα, αλλά μέρα με την μέρα, αντιλαμβανόμενη την πραγματικότητα του αγώνα ενάντια στην απεργία των ιδιοκτητών φορτηγών, υπερνικούσε τις παλαιές της αντιθέσεις και νέες ηγεσίες αναδύονταν πέρα από τις αμφιταλαντεύσεις,τους πολιτικούς συμβιβασμούς και τους παραταξιακούς όρκους της παλαιάς συνδικαλιστικής ηγεσίας. Ειδικότερα, αυτό απεικονιζόταν στην γέννηση στο πολιτικό επίπεδο νέων ομάδων από εργάτες που μέχρι τότε αποκλείονταν από τα συνδικάτα και τις άλλες οργανώσεις, εργάτες λιγότερο επηρεασμένους από την πειθαρχία των μελών των κομμάτων και των συνδικάτων. Πολλά από τα μικρά εργοστάσια ήταν πέρα από την σφαίρα επιρροής της CUT, επειδή για παράδειγμα είχαν λιγότερους από 25 εργάτες. Αυτό που αντιπροσώπευαν οι cordones ήταν η συμμαχία

μεταξύ των συνδικαλισμένων και μη συνδικαλισμένων εργατών, τους πληθυσμούς των παρα γκουπόλεων, τους εργάτες γης και μερικές φοιτητικές οργανώσεις.

Ο πολιτικός τους χαρακτήρας δεν ήταν ξεκάθαρα διασαφισμένος. Η CUT ανακοίνωνε ότ ήταν απλά δικές της οργανώσεις βάσης αλλά με άλλο όνομα, αλλά η αδυναμία της CUT να ε πιβάλλει οποιοδήποτε πειθαρχία στις cordones, σε συνδυασμό με τις συχνές επιθέσεις των π γετών της στις cordones, σηματοδοτούσε ότι αυτή η σχέση δεν υπήρχε. Το MAPU με διφορού μενο τρόπο, χαρακτήριζε τις cordones ως "πατριωτικές επιτροπές". Το Σοσιαλιστικό Κόμμα προσπαθώντας όσο ποτέ άλλο να συμβιβάσει στο εσωτερικό του δύο διαφορετικές πολιτικέ παραδόσεις, τις περιέγραφε ως "ενεργά σχολεία των μαζών για να συζητούν προβλήματα, ν εξασκούν εποικοδομητική κριτική, να σχεδιάζουν λύσεις και να συντονίζουν πρωτοβουλίες".

Όσο για το MIR , απολάμβανε σημαντική επιρροή μεταξύ των πλέον περιθωριακών ομά δων του πληθυσμού μέσω των διαφόρων μετωπικών του οργανώσεων. Αν και ασκούσε τη πιο έντονη κριτική στις προσπάθειες της UP να παραλύσει και να ελέγξει τις cordones και άλ λες οργανώσεις βάσης, και αν ακόμα σε διάφορες περιόδους υιοθετούσε επαναστατική ρη τορική, στην ουσία δεν είχε να προσφέρει καμία εναλλακτική στρατηγική. Στο τέλος το MI υιοθέτησε την ίδια βασικά αδύνατη ανάλυση μαζί με άλλες αριστερές οργανώσεις: όλοι ανα γνώριζαν την αποτυχία της UP να καθοδηγήσει μία λαϊκή αντεπίθεση ενάντια στα αφεντικα αλλά έβγαζαν και το συμπέρασμα ότι θα μπορούσε η UP να μεταρρυθμιστεί υπό το βάρο της κριτικής τους και να είναι έτσι έτοιμο να καθοδηγήσει τους αγώνες στον επόμενο γύρο

Κανείς από την αριστερά δεν αντιλήφθηκε τις ανακόλουθες τοποθετήσεις της UP τον C κτώβριο ότι ήταν στην ουσία τους, μία πιστή έκφραση της πολιτικής του προοπτικής. Σα αποτέλεσμα, η αριστερά έμεινε αποπροσανατολισμένη στην θέα των νέων συνταρακτικά εξελίξεων.

Η κυβέρνηση Allende, αντιμετωπίζοντας μία νέα απεργία των πιλότων των αεροπορικά μεταφορών στις 31 Οκτωβρίου με την ταυτόχρονη άρνηση των ιδιοκτητών φορτηγών την πόμενη μέρα να τερματίσουν την στάση τους, αποφάσισε να τοποθετήσει στο υπουργικ συμβούλιο αρκετούς στρατηγούς. Την ίδια στιγμή έθεσε την χώρα σε κατάσταση έκτακτο ανάγκης, αντικαθιστώντας δηλαδή την Χιλιανή κυβέρνηση, με την εξουσία μιας ομάδα στρατιωτικών για όλη την περίοδο της κατάστασης ανάγκης.

Ο αγώνας για την ήττα της απεργίας των αφεντικών έφερε την Χιλιανή εργατική τάξ στο πολιτικό εκείνο επίπεδο του ανεξάρτητου παίκτη και για αρκετές εβδομάδες η καθημ ρινή πρακτική της εργατικής αυτοδιεύθυνσης αποκτούσε όλο και μεγαλύτερη σημασία. Χω ρίς καμία απορία, το νόημα της απόφασης Allende να στραφεί στον στρατό, ήταν ότι η U δυναμικά αφαιρούσε την ιστορική ευκαιρία από την εργατική τάξη με την επίφαση του π ριορισμού της αστικής τάξης.

Η απόφαση Allende δικαιολογήθηκε αναδρομικά με την περιγραφή της κατάστασης στη Χιλή στις αρχές του Νοεμβρίου σαν "σχεδόν χάος" ή σαν "καταπάτηση του νόμου και της τ ξης". Στην πραγματικότητα, αυτό που συνέβαινε δεν ήταν η καταπάτηση της τάξης αλλά έντονη κρίση της άρχουσας τάξης Οι νέες μορφές οργάνωσης και δράσης που αναπτυσσ ταν μεταξύ των εργατών δεν επέτρεπαν στις παραδοσιακές οργανώσεις να τις περιορίσου μέσα στα όρια μίας θεσμοθετημένης συνδιαλλαγής μεταξύ κράτους και κεφαλαίου.

Δυστυχώς, αυτό δεν σήμαινε ότι η εργατική τάξη ήταν έτοιμη να καταλάβει την εξουσία υπό μία επαναστατική ηγεσία. Όσοι θεωρούσαν τους εαυτούς τους σοσιαλιστές επαναστάτες το έκαναν μέσα σε μία θεωρητική αναστάτωση. Δεν είχαν μία ξεκάθαρη τοποθέτηση για οποιοδήποτε πειστικό πρόβλημα της στιγμής : α) το πρόβλημα της οργάνωσης του κόμματος β) η φύση και ο ρόλος των ένοπλων δυνάμεων γ) θα ήταν σωστό ή λάθος να αποσχιστούν από την UP; (στην ουσία αυτό το ερώτημα ποτέ δεν τέθηκε). Έτσι βρίσκονταν στην θέση να μην μπορούν να παρουσιάσουν μία συμπαγή και πειστική ηγεσία. Δεν υπήρξε καμία οργανωμένη αντιπολίτευση όταν η UP καλούσε την εργατική τάξη να υποστηρίξει τις ένοπλες δυνάμεις στην αποκατάσταση της τάξης. Σε εκείνη την κρίσιμη στιγμή η Χιλιανή Αριστερά αποδείχτηκε συγχυσμένη και ανίκανη.

Η αναγκαιότητα της στρατιωτικής παρέμβασης τέθηκε από έναν χριστιανοδημοκράτη γερουσιαστή, τον Rafael Moreno, αλλά είχε τεθεί από την πρώτη στιγμή στην λίστα απαιτήσεων της Δεξιάς στην αρχή της απεργίας των αφεντικών. Η ανακοίνωση του Allende για την συμμετοχή των στρατιωτικών στην νέα κυβέρνηση στις 3 Νοεμβρίου, συνοδεύτηκε με ένα κάλεσμα προς τους εργαζόμενους ευχαριστώντας τους για την ενεργό υποστήριξή τους προς την κυβέρνηση και ζητώντας να επιστρέψουν πίσω στις δουλειές τους και τα εργοστάσια στους ιδιοκτήτες τους.

Μετά την είσοδο των στρατιωτικών στην κυβέρνηση, οι ιδιοκτήτες φορτηγών επέστρεψαν στην δουλειά. Ο ρόλος του στρατού ήταν ξεκάθαρα η ελεγχόμενη επιστροφή των εργατών στα εργοστάσια. Ο διοικητής στρατού Prats ανακοίνωνε με έναν επιτηδευμένα ουδέτερο τόνο:

"Όσο υπάρχει ένα σωστό συνταγματικό καθεστώς, οι ένοπλες δυνάμεις είναι υποχρεωμένες να στο σεβαστούν...Προφανώς οι ένοπλες δυνάμεις είναι το νόμιμο όργανο στην διάθεση του προέδρου να το χρησιμοποιήσει ενάντια σε απειλές της δημόσιας τάξης..."

Η φύση όμως της απειλής επρόκειτο να γίνει απόλυτα καθαρή καθώς το καθεστώς έκτακτης ανάγκης προχωρούσε. Η αυστηρή απαγόρευση της νυχτερινής κυκλοφορίας εφαρμόστηκε προκειμένου να ελεγχθεί η δράση της εργατικής τάξης, και μέσω της ευρείας εξουσίας που δόθηκε στους στρατιωτικούς, οι δύο καταλυμένες εφημερίδες της Talca και Concepcion επιστράφηκαν στους αρχικούς της ιδιοκτήτες. Οι ηγέτες των επιτροπών αυτοάμυνας της Bata, φυλακίστηκαν για έναν μήνα. Και στις 13 Νοεμβρίου το υπουργείο οικονομικών ανακοίνωσε ότι από τα 28 υπό κατάληψη εργοστάσια τα 20 έπρεπε να επιστραφούν στους ιδιοκτήτες τους.

Το σύστημα διανομής ήταν ένα πολύ λεπτό ζήτημα για αυτό τον λόγο τέθηκε υπό τον πλέον άμεσο στρατιωτικό έλεγχο. Ο αρχηγός αεροπορίας Bachelet, τέθηκε επικεφαλής της DIRINCO, του κρατικού πρακτορείου διανομής

Το νέο υπουργικό συμβούλιο, εκτός των στρατηγών περιλάμβανε τρεις υπουργούς της UP - δύο από το Κομμουνιστικό Κόμμα (Millas στο υπουργείο Προϋπολογισμού και τον Figueroa, ηγέτη της CUT, ως υπουργό εργασίας) και έναν από το MAPU (τον Flores στο υπουργείο οικονομικών). Από την στιγμή που το καθεστώς έκτακτης ανάγκης έδινε τον πρωταγωνιστικό ρόλο στις ένοπλες δυνάμεις, ο ρόλος αυτών των υπουργών δεν ήταν να συζητούν την υπόθεση του σοσιαλισμού μέσα στην κυβέρνηση, αλλά τον ρόλο του στρατού κατά της εργατικής τάξης. Για παράδειγμα, ο Figueroa προσπαθούσε να πείσει δραστήρια

τους εργάτες στην Arica, να δεχτούν την επιστροφή των εργατών που απείργησαν σε υπο
στήριξη των ιδιοκτητών φορτηγών και να πληρωθούν πλήρως τους μισθούς τους για τις με
ρες της απεργίας, θεωρώντας το ως χειρονομία συμφιλίωσης.

Ένας εργάτης της Ex Sumar, ένα από πλέον μαχητικά εργοστάσια του Santiago, συνο
ψίζει την νέα κατάσταση:

*"Πιστεύω ότι οι παραχωρήσεις που έγιναν, μετατοπίζουν την κυβέρνηση προς τα δεξιά
Υπήρχε όμως μία εναλλακτική λύση : να αναζητήσει την μαζική υποστήριξη και να εφαρμο
σει το πρόγραμμα για το οποίο εκλέχτηκε. Αλλά ποτέ δεν επεδίωξε να το εφαρμόσει. Έτο
οι μάζες αφέθηκαν στο περιθώριο των πραγμάτων και όταν προσπάθησαν να αντιμετωπ
σουν τα προβλήματα, καταπιέστηκαν με κτηνωδία. Η Δεξιά πρέπει να πανηγυρίζει τώρα πι
- φτάνει μόνον να ακούσεις τους ραδιοφωνικούς της σταθμούς".*

5. Η κυβέρνηση με τους στρατηγούς

Η κατάσταση μετά τον Νοέμβριο παρέμενε συγχυσμένη και η αυτοπεποίθηση που είχα
αποκτήσει οι εργάτες δεν ήταν και τόσο εύκολο να υπονομευθεί. Για παράδειγμα,
Figueroa ανακάλυψε ότι η διπλή ταυτότητά του, ηγέτης της CUT και υπουργός εργασίας
δεν ήταν πια τόσο αδιαφιλονίκητη όπως παλαιότερα. Οι εργάτες της Arica δεν πείστηκαν α
πό τα επιχειρήματά του και συνέχιζαν να αρνούνται την επιστροφή των εργαζομένων (πο
ειχαν υποστηρίξει την απεργία των αφεντικών) στις 24 Νοεμβρίου. Όταν ο Figueroa προ
σπάθησε να πείσει τους εργαζόμενους να αποδεχτούν τον νόμο, αυτοί κατέλαβαν το εργο
στάσιο και αρνήθηκαν να φύγουν. Στο τέλος ήρθε η αστυνομία για να τους διώξει.

Η ίδια εμπειρία επαναλαμβανόταν παντού, καθώς οι εργαζόμενοι αρνούνταν να επιστρέ
ψουν αυτά που είχαν κερδίσει τον Οκτώβριο, διαμαρτυρόμενοι γιατί αυτές οι παραχωρή
σεις ξεκλήριζαν ότι είχαν κερδίσει και παρέδιδαν τις νίκες τους στους αστούς σερβιρισμέ
νες σε ένα πιάτο.

Οι αυθόρμητες και ανοργάνωτες ενέργειες αντίστασης της εργατικής τάξης δεν είχα
ποτέ στόχο τον συντονισμό. Η πολιτική ηγεσία της αριστεράς δεν έδινε καμία καθοδήγηση
Το πλέον εντυπωσιακό είναι ότι δεν υπήρξε καμία φωνή διαμαρτυρίας ενάντια στην είσοδ
των στρατιωτικών στην κυβέρνηση. Για παράδειγμα το MAPU περιέγραφε την νέα κυβέρ
νηση "κυβέρνηση και λαός ενεργούν σαν ένας" και την ίδια στιγμή καλούσε σε βάθεμα τη
"λαϊκής εξουσίας".

Το Κομμουνιστικό Κόμμα και η κυβέρνηση συμπεριφέρονταν ενιαία στα εγκώμια κα
στην αφοσίωση προς τις ένοπλες δυνάμεις, περιγράφοντας την νέα κυβέρνηση σαν ένδε
ξη ότι οι ένοπλες δυνάμεις είχαν απομακρυνθεί από την αστική τάξη (η ιστορία όμως κρα
τά μερικές από τις πλέον κτηνώδεις ειρωνείες της κρυμμένες στο μανίκι της):

*"... η παρουσία των ενόπλων δυνάμεων μαζί με τους ηγέτες της CUT δυναμώνει την κυ
βέρνηση και την επιτρέπει τελικά να ανακοινώσει την καταδίκη θανάτου της απεργίας (τω
αφεντικών) την οποία οι εργάτες τόσο κραυγαλέα είχαν απορρίψει".*

Αναφέρει σχετικά με αυτό δημοσιογράφος του MIR στην "Punto Final":

*"Οι ένοπλες δυνάμεις έχουν να παίξουν έναν πατριωτικό και δημοκρατικό ρόλο σε συν
δυασμό με τον λαό, υποστηρίζοντας τον αγώνα των εργαζομένων ενάντια στην εκμετάλλευ*

ση... Αυτό είναι που συμβαίνει και αυτό είναι που η εργατική τάξη μπορεί να περιμένει όταν βλέπει τις ένοπλες δυνάμεις τμήμα της κυβέρνησης".

Κανένας επαγγελματικός στρατός δεν βοήθησε ποτέ καμία εργατική τάξη στον αγώνα της ενάντια στην εκμετάλλευση, με άλλα λόγια να ανατρέψει το αστικό καθεστώς του οποίου είναι βασική κολώνα. Ο συγγραφέας είναι ένοχος βαρείας αφέλειας, ενώ την ίδια στιγμή το MIR ζητούσε την διατήρηση των cordones.

Ένα από τα βασικά στοιχεία στις διακηρύξεις και αναλύσεις της Αριστεράς ήταν η σύγχυση και η ταλάντευση. Υπήρχε μία εξαιρετική έλλειψη σαφήνειας στο πως θα έπρεπε να αντιδράσουν στην απόφαση της UP να διαλύσει τις μαζικές οργανώσεις του Οκτωβρίου. Ακόμα και στις πλέον μαχητικές αναφορές, όπως οι λόγοι του Altamirano, γενικού γραμματέα του Σοσιαλιστικού Κόμματος, οι οποίες κατευθύνονταν ενάντια στην κυβέρνηση, απαιτώντας να δράσει ενάντια στον πολιτικό χαρακτήρα της, και ότι είναι επαναστατική και όχι σοσιαλιστική! Αντί να εκθέτει τα όρια του ρεφορμισμού και να ξεσκεπάζει τον Allende μπροστά στον κόσμο που εξακολουθούσε να έχει αυταπάτες, η ρητορική του Altamirano υπαινισσόταν ότι η UP θα μπορούσε να γίνει επαναστατική.

Ο Theotonio dos Santos, τακτικός αρθρογράφος της εφημερίδας "Chile Hoy", πρόσθετε:

"Εάν θέλουν να διατηρήσουν τα κέρδη που έχουν κατακτήσει μέχρι τώρα, τότε κυβέρνηση και εργάτες θα πρέπει να τα επεκτείνουν και να τα βαθύνουν, χρησιμοποιώντας τους υπάρχοντες μηχανισμούς και βαθαίνοντας τις ρίζες της λαϊκής δύναμης". Ακόμα και μεταξύ των πιο ριζοσπαστικών φωνών, κανείς δεν ήταν σε θέση να υποστηρίξει το γεγονός ότι η πολιτική εξέλιξη του κινήματος της εργατικής τάξης μετά τα γεγονότα του Οκτωβρίου, απαιτούσε την αποσύνδεσή της από την παραδοσιακή ηγεσία της UP, στον βαθμό που η UP είχε γίνει εμπόδιο στην ποιοτική ανάπτυξη του ταξικού αγώνα και ο τρόπος να εξασφαλίσουν τις νίκες ήταν να κινηθούν προς τα εμπρός. Καμία αριστερή οργάνωση δεν πρότεινε ανεξάρτητη στρατηγική, ούτε αποδέσμευση από την UP. Μόνον μία, και η μικρότερη από όλες, η "Χριστιανική Αριστερά", κινήθηκε προς αυτή την κατεύθυνση αρνούμενη να μπει στην νέα κυβέρνηση θεωρώντας ότι:

"Οι πρόοδοι της συνείδησης της εργατικής τάξης φαίνεται ότι δεν έφτασαν στους πολιτικούς ηγέτες της. Η βάση είναι πιο πλούσια από την ηγεσία. Η CUT και οι cordones είναι πολύ πιο αποτελεσματικές στο πολιτικό επίπεδο από την UP. Η κατάσταση θα μπορούσε να προχωρήσει χωρίς να είναι δυνατόν να ανακοπεί, αν η κοινωνική βάση της υποστήριξης της UP οργανωνόταν συντονισμένα σε εργοστασιακό και περιφερειακό επίπεδο σε όργανα άμυνας".

Ακόμα και η ίδια η εργατική τάξη αναζητούσε μία τέτοια ανάλυση. Στις 12 Νοεμβρίου, 100 εκπρόσωποι των cordones του Santiago, συναντήθηκαν στο εργοστάσιο Cristaleria Chile για να συντονίσουν την αντίστασή τους ενάντια στην επιστροφή των εργοστασίων στους προηγούμενους ιδιοκτήτες. Η πρωτοβουλία αυτή όμως δεν βρήκε ανταπόκριση από την Αριστερά. Ο πρόεδρος μίας από τις πιο μαχητικές cordon, της O' Higgins, παραπονιόταν ότι:

"Ο αριστερός τύπος μας αγνοεί... έτσι οι cordones έχουν να εκπληρώσουν τα καθήκοντα της αλληλοβοήθειας μεταξύ τους, να καταλάβουν η μία τους αγώνες της άλλης και να αποκτήσουν συνείδηση της δύναμής τους".

Τα γεγονότα του Οκτωβρίου του 1972 έφεραν στο κέντρο του αγώνα πολλές νέες ομάδες

εργατών μέχρι τότε ανοργάνωτων. Επίσης νέες μορφές οργάνωσης ανακαλύφτηκαν μέσω α πό τις οποίες αναπτύχθηκε μία μόνιμη ανεξάρτητη πολιτική παρέμβαση. Η εμπειρία των co dones έγινε το κεντρικό πολιτικό ζήτημα καθώς πλησίαζε το τέλος του 1972. Αλλά ακόμα κα τότε κανείς δεν είχε καταφέρει να καταλήξει στα κατάλληλα οργανωτικά συμπεράσματα.

Φυσικά, η κατάληψη της εξουσίας από την εργατική τάξη τον Νοέμβριο ήταν αδύνατη Πολλοί εργάτες είχαν αποστρατευθεί, άλλοι είχαν χάσει το ηθικό τους και ήταν συγχυσμέ νοι, καθώς ήταν δύσκολη η ανταπάντηση στην κατάσταση ανάγκης και οι στρατηγοί ήτα στην εξουσία πια. Παρόλα αυτά ήταν σαφές ότι η κατάσταση δεν είχε κατασταλάξει ακόμ τελειωτικά είτε προς την μεριά της εργατικής τάξης είτε προς τους κεφαλαιοκράτες, στη ατμόσφαιρα ακόμα υπήρχε η αίσθηση της αναμονής καθώς και οι δύο πλευρές ανοικτά πι συζητούσαν τις μελλοντικές τους στρατηγικές.

Υπό αυτές τις συνθήκες το άμεσο καθήκον των επαναστατών σοσιαλιστών δεν θα ήτα να οργανώσουν την κατάληψη της εξουσίας. Αλλά κάνοντας υπομονετική και ουσιώδη πο λιτική προπαγάνδα μέσα στο εργατικό κίνημα και κυρίως προς αυτούς που είχαν ηγηθε στους αγώνες (τη νέα εργατική πρωτοπορία), ταυτόχρονα χτίζοντας την πολιτική τους ορ γάνωση και παρεμβαίνοντας συνεχώς στους καθημερινούς αγώνες της τάξης. Υπήρχε μί ατελείωτη αντιπαράθεση που σε πολλά σημεία ήταν ενδιαφέρουσα, αλλά το σημαντικ στοιχείο παρακάμπτονταν συνέχεια, ο πολιτικός χαρακτήρας της UP.

Η πρώτη ευκαιρία για όλες τις οργανώσεις της Αριστεράς να συζητήσουν ανοικτά τις ε μπειρίες τους ήρθε τον Οκτώβριο του 1972 σε μια δημόσια συζήτηση που οργανώθηκε α πό μία καθολική αριστερή οργάνωση "Χριστιανοί για τον Σοσιαλισμό".Ο κομμουνιστής εκ πρόσωπος Mireya Bartra, αποχώρησε αμέσως μόλις ξεκίνησε η συζήτηση, καταγγέλλοντα την Ακρα Αριστερά ως τον κύριο εχθρό. Σε απάντηση ο γενικός γραμματέας του MIR Miguel Enriquez, περιέγραψε την περίοδο ως "προεπαναστατική" και κάλεσε για τον σχημα τισμό των πρώτων "σπερμάτων εργατικής εξουσίας". Το κεντρικό ζήτημα όπως σωστά πα ρατήρησε ήταν η επίτευξη "εργατικού ελέγχου", παρόλα αυτά στις συζητήσεις και τις αντι παραθέσεις που ακολούθησαν δεν έγινε ποτέ καθαρό από κανέναν αντιπρόσωπο του MI πως αυτό θα επιτυγχανόταν ή θα οργανωνόταν.

6. Οι προετοιμασίες για την μάχη

Η UP συνέχιζε να κατέχει σημαντικό πολιτικό βάρος, αλλά είχε πια απολέσει την αδιαμφι σβήτητη εξουσία του παρελθόντος. Ακόμα και οι καλύτερες προσπάθειες της να αποπροσα νατολίσει τις νέες εργατικές οργανώσεις δεν είχαν σημαντική επιτυχία. Στην ουσία ήταν οι ε νέργειες της κυβέρνησης της UP που επιτάχυναν την ανάκαμψη τους στις αρχές του 1973.

Η αντιπαράθεση μετά την απεργία των αφεντικών δημιούργησε διάσπαση στο MAPU με ταξύ της αριστεράς που συγκροτήθηκε με το παλαιό όνομα του κόμματος και μίας φιλική προς τον Allende δεξιάς πτέρυγας που συγκροτήθηκε με το όνομα MARUOC (Workers an Peasants MAPU) με ηγέτη τον Jaime Gazmuri. Τον Ιανουάριο του 1973 ο υπουργός οικονο μικών Fernando Flores του MAPU αψήφησε την κυβερνητική πολιτική και ζήτησε πάγωμα τι μών, σειρά ελέγχων της κερδοσκοπίας και την θεσμοθέτηση εγγυημένων κατώτερων τιμώ στα βασικά αγαθά του καλαθιού της νοικοκυράς. Τα αιτήματά του συνάντησαν την άμεσ

λαϊκή υποστήριξη.

Στις 15 Ιανουαρίου, στην παραγκούπολη του Lo Hermida, 300 οικογένειες διαδήλωσαν στο τοπικό super market που είχε κλείσει λόγω έλλειψης αγαθών και απαίτησαν την επαναλειτουργία του. Αμέσως κυβερνητικοί μεσολαβητές προσπάθησαν να διασκορπίσουν την διαδήλωση αλλά απέτυχαν. Στις 2 το πρωί το κατάστημα άνοιξε και οι τοπικές οργανώσεις ανέλαβαν την διανομή των αγαθών σύμφωνα με τις ανάγκες. Το ίδιο συνέβηκε σε μία άλλη παραγκούπολη, την Nueva La Habana, και στην cordon του Barrancas.

Μέσα σε αυτό το κλίμα ανακοινώνει ο υπουργός προϋπολογισμού και μέλος του Κομμουνιστικού Κόμματος, Orlando Millas, το νέο Οικονομικό Πρόγραμμα που περιλαμβάνει την επιστροφή των 123 εργοστασίων στους προηγούμενους κατόχους τους ακόμα και στις περιπτώσεις εκείνες που αυτοί ήταν οι πλέον εχθρικοί στην κυβέρνηση όπως η πανίσχυρη οικογένεια Yarur. Επίσης υποστήριζε το γεγονός ότι θα έπρεπε να παραμείνει υπό κρατική ιδιοκτησία το 49% της βιομηχανίας, επιτρέποντας έτσι την δημιουργία ενός κρατικού καπιταλιστικού τομέα που θα δρα συντονισμένα με το ιδιωτικό κεφάλαιο. Η λογική συνέχεια όλων των παραπάνω ήταν να ξαναρχίσει ο διάλογος με τους Χριστιανοδημοκράτες. Ξεκάθαρα το νέο πρόγραμμα αντικατόπτριζε την πλήρη αποδοχή των αστικών αιτημάτων.

Η εργατική τάξη αντέδρασε οργισμένα. Οι cordones αφυπνίστηκαν ξανά και απάντησαν άμεσα. Εργάτες από την cordon του Cerrillos Maipu έκλεισαν τους δρόμους διαμαρτυρόμενοι, και δημιουργήθηκε μία κοινή διαδήλωση όλων των cordones της πρωτεύουσας προς το κέντρο της πόλης. Ο πρόεδρος της cordon, Herman Ortega, ανακοίνωνε: "Δεν θα υπάρξει κανένας συμβιβασμός ανεξάρτητα των πιέσεων". Στο Textil Bromack, 13 μέλη του Κομμουνιστικού κόμματος επέστρεψαν τις κομματικές τους ταυτότητες σε ένδειξη διαμαρτυρίας. Το πλέον σημαντικό, η cordon του Vicuna McKenna ξεκίνησε την έκδοση μίας εφημερίδας για τις cordones, την "Tarea Urgente". Στην πρώτη έκδοσή της είχε μία εξαιρετικά σημαντική δήλωση:

"Προς τους εργάτες: Οι εργάτες αυτής της cordon καλούν όλη την εργατική τάξη να οργανώσει την υπεράσπιση της κοινωνικής ιδιοκτησίας (εννοώντας το εθνικοποιημένο τμήμα της οικονομίας) και τα εργοστάσια που καταλήφθηκαν τις ημέρες της απεργίας των αφεντικών. Ο νόμος που προβλέπει την επιστροφή τους δεν αντανακλά τα αισθήματα της πλειοψηφίας των εργαζομένων που είναι έτοιμοι να συνεχίσουν τον αγώνα για την υπεράσπιση του δίκαιού τους με οποιεσδήποτε συνέπειες".

Έτσι, κατά την συνέλευσή της 28 Ιανουαρίου, τα μέλη αυτής της cordon πήραν τις ακόλουθες αποφάσεις:

"1) Κανένα εργοστάσιο που καταλήφθηκε κατά την διάρκεια της απεργίας των αφεντικών δεν θα επιστραφεί πίσω, 2) Απορρίπτουμε ομόφωνα το επονομαζόμενο σχέδιο Millas, το οποίο δεν εκπροσωπεί τις πραγματικές ιδέες της εργατικής τάξης□ Πρέπει να προχωρήσουμε χωρίς συμβιβασμούς. Κανένα εργοστάσιο δεν πρέπει να επιστραφεί, πολλά περισσότερα πρέπει να καταληφθούν".

Στο ίδιο πνεύμα, τα μέλη της Νοτίου Παναμερικανικής Cordon απαιτούσαν να μάθουν:

"Για πόσο καιρό ακόμα, οι άνθρωποι εκεί πάνω θα συνεχίζουν να κατευθύνονται λάθος; Άρχισε να γίνεται ενοχλητικό και ειδοποιούμε ότι καμία επιχείρηση δεν πρόκειται να επιστραφεί... Από εδώ και πέρα θα είμαστε σε συνεχές καθεστώς ετοιμότητας για να υπερα-

σπίσουμε το δικαίωμα να παίρνουμε εμείς τις αποφάσεις που καθορίζουν τις ζωές μας".

Στις 5 Φεβρουαρίου, μία μαζική διαδήλωση εργατών, καταληψιών γης, οργανώσεων κα τοίκων των παραγκουπόλεων και τοπικών οργανώσεων γειτονιάς συγκεντρώθηκαν στο Ε θνικό Στάδιο για να διατρανώσουν την αντίθεσή τους στο σχέδιο Millas. Η "Punto Final" έ γραφε για ένα πανό στο στάδιο που με μία αιχμηρή γνώση της ιστορίας προειδοποιούσε "Ένας άοπλος λαός είναι ένας κατακτημένος λαός". Καθαρά πια, ο ταξικός αγώνας έμπαι νε σε μία νέα φάση με νέα ένταση.

Εξακολουθούσε όμως να υπάρχει μόνο μερική σύνδεση μεταξύ του ρυθμού της ταξικής πάλης και της ενασχόλησης των κυρίων πολιτικών κομμάτων. Πλησίαζαν οι Γερουσιαστικές εκλογές του Μαρτίου του 1973 και αντιμετωπίζονταν τόσο από την Δεξιά όσο και από τα κόμματα της UP ως μία σημαντική δοκιμή της ικανότητας της κυβέρνησης να επιβιώσει. Ό λες οι αριστερές οργανώσεις συμφωνούσαν ότι οι εκλογές είχαν απόλυτη προτεραιότητα συμπεριλαμβανομένου και του MIR, το οποίο υποστήριζε τους υποψήφιους του Σοσιαλιστι κού κόμματος για πρώτη φορά. Τελικά οι εθνικές εκλογές έδωσαν στην UP 44%. Υπό τις ε πικρατούσες συνθήκες αυτό ήταν μια σημαντική πιστοποίηση της ευκαμψίας της εργατικής τάξης και απόδειξη ότι τμήματα της μικροαστικής τάξης είχαν κερδηθεί για πρώτη φορά.

Όσον αφορά την Δεξιά, τα αποτελέσματα αποδείκνυαν μια περαιτέρω επιδείνωση, τη αποτυχία να αντιληφθούν την εκλογική υποστήριξη που απολάμβανε η UP. Τώρα πια άρχι σαν να συζητούν εναλλακτικές στρατηγικές για να προκαλέσουν την ανατροπή της κυβέρ νησης Allende. Δύο ήταν οι κυρίαρχες εναλλακτικές προτάσεις, το στρατιωτικό πραξικόπη μα που υπέρμαχοί του ήταν αρκετοί τέθηκε στην άκρη και υιοθετήθηκε το "Σχέδιο Ρωσικι Τάξη (Russian Marshals)" που υποστηρίχθηκε από τον Aylwin, πρόεδρο του Χριστιανοδημο κρατικού Κόμματος. Ήταν μία οικονομική στρατηγική της καμένης γης, στοχεύοντας την ε ρήμωση της οικονομίας μέσω της αποεπένδυσης, του αποθησαυρισμού, και την συνειδητι κινητοποίηση της διεθνούς υποστήριξης, δημιουργώντας έτσι ένα καθεστώς πολιορκίας κα από το εσωτερικό και από το εξωτερικό.

Το διάλειμμα που υπήρξε στην λαϊκή κινητοποίηση λόγω των εκλογών τέλειωσε. Στα τέ λη του Μαρτίου του 1973, οι στρατηγοί αποχώρησαν από την κυβέρνηση και το σχέδι Millas εγκαταλείφθηκε. Ο Allende ανακοίνωσε την εθνικοποίηση 45 επιχειρήσεων και ταυτό χρονα σχεδόν, στις 6 Απριλίου, εξαπολύθηκε μία λυσσώδης επίθεση στην Επαναστατική Α ριστερά και στις εργατικές οργανώσεις που δεν είχαν επιστρέψει τα εργοστάσια από τις κα ταλήψεις του Οκτωβρίου. Λαμβάνοντας υπόψη την επίθεση αυτή η εθνικοποίηση των 45 ερ γοστασίων δεν ήταν τίποτα παραπάνω από μία συμβολική χειρονομία.

Παρόλο που πολλές από τις επιπλήξεις του Allende κατευθύνονταν ενάντια σε όσου προκαλούσαν τους αστούς, ο ίδιος ήταν ο τυφλός που δεν έβλεπε την ένταση της ταξική πάλης, ενώ συνέχιζε να διατηρεί το αρχικό πρόγραμμα των σταδιακών αλλαγών και να κα ταδικάζει τις εργατικές και αγροτικές οργανώσεις ότι μέσω των απερίσκεπτων ενεργειώ τους διακύβευαν το πρόγραμμα αυτό. Τα γεγονότα τον προσπερνούσαν. Οι αστοί συζητοι σαν ανοιχτά πια την ανατροπή του με την χρήση εξωκοινοβουλευτικών στρατηγικών. Αν κα ο Allende και η CUT επέμεναν ότι ο ρυθμός των αλλαγών καθορίζεται από το κοινοβούλι ούτε οι αστοί μα ούτε και οι εργάτες είχαν καμία τέτοια αυταπάτη πια. Οι εργάτες οργανώ

νονταν μεταξύ τους για τις μάχες που λάμβαναν χώρα στους δρόμους, στα εργοστάσια και την ύπαιθρο. Το θέμα δεν ήταν αν θα επιτρεπόταν να γίνουν οι μάχες αυτές, αλλά το αποτέλεσμα τους.

Τα αυξημένα ποσοστά της UP στις εκλογές του Μαρτίου ήταν ένα ξεκάθαρο μήνυμα για δράση. Εάν δεν μπορούσε η ηγεσία της UP να καθοδηγήσει τους αγώνες, τότε αυτοί θα ξέσπαγαν οπουδήποτε και χωρίς έλεγχο. Η ηγεσία της UP δεν μπορούσε να εμποδίσει να συμβεί κάτι τέτοιο.

Η ηγεσία της Αριστεράς συζητούσε το θέμα αλλά με την προοπτική που περιορίζονταν μόνο στο αίτημα η UP να αλλάξει πολιτική. Αλλά απαιτούνταν μία πολύ πιο ριζοσπαστική λύση ανάλογη των ιστορικών στιγμών που είχε επιβάλλει η πάλη της εργατικής τάξης.

Η απόφαση της συγκρότησης μίας Συντονιστικής Επιτροπής των Cordones ήταν ένα ποιοτικό άλμα για την οργάνωση της ηγεσίας των εργατικών αγώνων. Και όμως δεν υπήρξε αποχώρηση από την UP. Γιατί; Το κυρίαρχο πολιτικό ρεύμα στην ηγεσία των cordones ήταν αδιαμφισβήτητα στην αριστερά του Σοσιαλιστικού Κόμματος, και παρόλη την ακροαριστερή ρητορική που είχε υιοθετήσει, το κόμμα αυτό δεν ήταν έτοιμο να αποχωρίσει από την UP ή να αντιπαρατεθεί ανοιχτά στην δεξιά πλευρά του κόμματος που ηγούνταν από τον Allende.Ο ηγέτης του κόμματος και στην αριστερή πλευρά , Altamirano, είδε τις εξελίξεις των ανεξάρτητων οργανώσεων του κινήματος σαν μορφές πίεσης που θα μπορούσαν να φέρουν το κόμμα στην ηγεσία του κινήματος. Και αυτή η περιορισμένη οπτική ήταν η κυρίαρχη ανάμεσα στους αριστερούς σοσιαλιστές που ηγούνταν των cordones. Έτσι η Συντονιστική Επιτροπή, ενώ θα μπορούσε εύκολα και γρήγορα να γίνει έμβρυο εργατικής εξουσίας, μεταβλήθηκε σε μία ακόμα φατρία μέσα στο Σοσιαλιστικό Κόμμα.

Το MIR ήταν η άλλη μεγάλη δύναμη του εργατικού κινήματος. Υπήρχε τα τελευταία 8 χρόνια και μόνον μετά την περίοδο 1969-70 άρχισε να οργανώνει εργάτες. Αν και κέρδισε μεγάλη υποστήριξη μεταξύ των ασυνδικάλιστων εργατών, η κύρια δύναμή του ήταν στους καταληψίες γης και στο φοιτητικό κίνημα. Παρόλο που κατέβαζε υποψήφιους στις εκλογές των συνδικάτων και είχε αντιπροσώπους στην επιτροπή της CUT, ποτέ δεν είχε οργανωμένη παρέμβαση στα συνδικάτα. Είχε παραμείνει έξω από την UP και σε πολλές περιόδους ήταν κριτικό απέναντί της, αλλά δεν προσέφερε καμία εναλλακτική πολιτική σε καθήκοντα και προτεραιότητες.

Το MIR ανταποκρίθηκε "πραγματιστικά" στις αλλαγμένες συνθήκες του ταξικού αγώνα, θέτοντας ως συγκεκριμένη προτεραιότητα τον δικό του αγώνα για πολιτική ηγεμονία. Αυτό ήταν πολύ καθαρό στις αντιπαράθεσεις για τις cordones.

Μερικές φορές, όταν ένας αριθμός οργανώσεων συμμετείχε σε μία cordon τότε αυτές συγκροτούσαν οργανωτικές επιτροπές (comandos comunales). Το MIR ασκούσε έντονη επιρροή σε αυτές τις επιτροπές σαν ηγετικά όργανα του αγώνα, αλλά πολλές φορές χαρακτήριζε τις cordones απηχώντας τις ανακοινώσεις της CUT, σαν παράλληλες οργανώσεις με την CUT. Αυτά φυσικά ήταν ανοησίες, αφού αυτές ήταν ανεξάρτητες οργανώσεις, στις οποίες οι εργάτες κατείχαν έναν αναγνωρισμένο ηγετικό ρόλο. Παραδόξως, παρόλο την προσήλωσή τους στην "ηγεμονία της εργατικής τάξης" το MIR φαινόταν αμήχανο για τον ηγετικό ρόλο αυτών των οργανώσεων της εργατικής τάξης. Οι εκκλήσεις τους για να μετατραπούν οι cordones σε

πλατιές οργανώσεις που θα αντιπροσωπεύουν ισότιμα καταληψίες γης, οργανώσεις διανο μής αγαθών, φοιτητές και άλλους, διέψευδαν τον εαυτό τους ότι ήταν Μαρξιστές. Στην πρό ξη μέσω της αποδοκιμασίας του ηγετικού ρόλου των cordones αρνούνταν την κεντρικότητ της εργατικής τάξης στον αγώνα για την κρατική εξουσία.

Όπως και να έχει, οι ηχηρές ανακοινώσεις του MIR, δεν ήταν τίποτα περισσότερο απ συνθήματα, εφόσον δεν οδηγούσαν σε σαφή οργανωτικά συμπεράσματα. Στο μεταξύ, η τα ξική πάλη δεν περίμενε. Με αυξημένη ένταση τις εβδομάδες μετά τις γερουσιαστικές εκλο γές, η Δεξιά εξαπόλυε επιθέσεις και η κυβέρνηση δεν έδινε ανταπάντηση. Το εργατικό κ νημα οπωσδήποτε θα μπορούσε να προσφέρει την δικιά του απάντηση.

7. Η πρόκληση των εργατών ορυχείων

Οι εργάτες στα ορυχεία χαλκού έπαιξαν έναν κεντρικό ρόλο στην ιστορία της εργατική τάξης της Χιλής. Επομένως ήταν ένα γεγονός ιδιαίτερης σημασίας όταν οι εργάτες στο με γαλύτερο ορυχείο χαλκού στον κόσμο, το El Teniente, ξεκίνησαν απεργία στις 19 Απριλίου

Η απεργία ξεκίνησε αθόρυβα, καθώς η φυσική απομόνωση των εργατών στις ορεινές πε ριοχές της χώρας σήμαινε ότι η επίδραση της απεργίας στο υπόλοιπο κίνημα δεν ήταν άμεσ Και η Αριστερά δεν είχε την ανάγκη και την διάθεση να αυξήσει την δημόσια αντιπαράθεση γι τις απεργίες. Ο λόγος που οδήγησε στην απεργία ήταν ένα επίμαχο ερώτημα. Στις αρχές τ 1973, η UP έδωσε μία γενναία αύξηση στους μισθούς προκειμένου να εξισορροπήσει τον πλ θωρισμό. Οι εργάτες όμως των ορυχείων είχαν τις δικές τους ξεχωριστές συμφωνίες που εγ γυούνταν ένα συγκεκριμένο επίπεδο διαβίωσης και πολλές άλλες αυξήσεις κάθε χρόνο. Η κυ βέρνηση αρνήθηκε αυτές τις αυξήσεις και σε απάντηση οι εργάτες έκαναν απεργία, θεωρώ ντας ότι η κυβέρνηση αθέτησε τις κοινές συμφωνίες.

Η απεργία συνέχισε τον Μάιο και Ιούνιο, αν και μερικοί εργάτες επέστρεψαν στην εργα σία, υπό τις εντατικές πιέσεις από όλες τις αριστερές οργανώσεις και του MIR, που υπο στήριζαν ότι η όλη κατάσταση υποκινήθηκε από την αστική τάξη και τον ιμπεριαλισμό.

Οι τακτικές και οι κατηγορίες ήταν γνωστές. Οι εργάτες κατηγορούνται για τον "οικονομ σμό" τους και για την υπεράσπισή των στενών συμφερόντων τους ενάντια στα συνολικά συμ φέροντα της εργατικής τάξης. Στην ουσία η Αριστερά ζητούσε από αυτούς να θυσιάσουν τι σκληρά κερδισμένες αυξήσεις για το κόστος διαβίωσής τους για το "κοινό καλό". Στην πραγ ματικότητα βέβαια, οι μόνοι κερδισμένοι από τις παραχωρήσεις θα ήταν οι αστοί και η κυβέρ νηση το ήξερε αυτό πολύ καλά. Οι εργάτες των ορυχείων συνέχιζαν την παραγωγή, αλλά παγκόσμια τιμή του χαλκού έπεφτε συνέχεια. Θα έπρεπε λοιπόν, να αποδεχτούν τις συνέ πειες της μείωσης αυτής, όπως υποστήριζε η UP ή θα έπρεπε να αντιμετωπίσουν την κατά σταση όπως οι άλλες συνδικαλισμένοι εργάτες και να προστατεύσουν το επίπεδο ζωής τους

Σε κάθε περίπτωση, τα επιχειρήματα ότι οι εργάτες χαλκού θα έπρεπε να κάνουν θυσ ες για το κοινό καλό και ότι τα φρούτα της αυτοθυσίας τους θα ήταν ο σοσιαλισμός, δεν ε πειθε πια. Τα αναμφισβήτητα κέρδη του πρώτου χρόνου του προγράμματος της UP, είχα καταρρακωθεί από τον πληθωρισμό, την αύξηση των τιμών, στον βαθμό που η πραγματικ αγοραστική δύναμη του 1973 είχε μειωθεί κάτω από το επίπεδο του 1971. Σε αντίθεση, αστοί ωφελούνταν από την κατάσταση ή τουλάχιστον, απέφευγαν τις χειρότερες συνέπειε

λόγω της προθυμίας της UP να μεταθέσει το κόστος στην εργατική τάξη.

Η Χιλιανή κυβέρνηση δεν ήταν ο υπερασπιστής της εργατικής τάξης, λειτουργούσε ως ενδιάμεσος με το κεφάλαιο για τον καθορισμό της τιμής της εργατικής δύναμης, χρησιμοποιόντας το κράτος ως όργανο μεσολάβησης σε ένα σκηνικό προηγούμενων εγγυήσεων που είχαν δοθεί στην κεφαλαιοκρατική τάξη. Σε μία τέτοια κατάσταση, ο ρόλος των οργανώσεων της εργατικής τάξης θα έπρεπε να είναι καθαρός και σαφής : η υπεράσπιση του επίπεδου διαβίωσης των μελών της, αλλά καμία από αυτές δεν φάνηκε να το αντιμετωπίζει σαν καθήκον της. Ο μονόπλευρος προσανατολισμός ολόκληρης της Αριστεράς στους εσωτερικούς ανταγωνισμούς και στο εσωτερικό της UP σήμαινε ότι όλοι επιτέθηκαν στους εργάτες των ορυχείων γιατί αντιμετώπιζαν μία απειλή για την κυβέρνηση. Αντί να αντιμετωπίσουν την απεργία αυτή σαν ένα σημείο περαιτέρω ανάπτυξης της ταξικής πάλης, αντίθετα, ανακήρυξαν τον Medina ηγέτη των εργατών σαν "Ναζί" και τους εργάτες των ορυχείων "εργατική αριστοκρατία". Όταν τον Ιούνιο, οι εργάτες των ορυχείων διαδήλωσαν στο Santiago ζητώντας από την κυβέρνηση να συζητήσει τα αιτήματά τους, τους σταμάτησε με επιθέσεις νερού η Grupo Movil, η αστυνομία καταστολής διαδηλώσεων που ο Allende, έπρεπε να είχε διαλύσει σύμφωνα με το πρόγραμμά του μετά την νίκη στις εκλογές το 1970.

Η απεργία των εργατών ορυχείων αποκάλυψε όχι μόνον την αδυναμία της Χιλιανής Αριστεράς, αλλά το πλέον σημαντικό, την αδυναμία των cordones. Οι παραδοσιακά καλύτερα *συνδικαλισμένοι και οργανωμένοι εργάτες απουσίαζαν από το εθνικό δίκτυο των cordones.* Τα συνδικάτα τους ανήκαν στην UP και η πειθαρχία τους ήταν αποτέλεσμα πολύχρονων αγώνων. Από την στιγμή που οι ηγέτες τους καταδίκαζαν μόνιμα τις cordones, πολλοί από αυτούς τους εργάτες πείθονταν να μην συμμετέχουν στις cordones και η CUT δούλευε σκληρά για να αποκλείσει κάθε επαφή των εργατών - κύρια εργαζομένων στον κρατικό τομέα της οικονομίας - και των εργατών που οργανώνονταν στις cordones.

Η γεωγραφική και πολιτική απομόνωση της απεργίας των εργατών ορυχείων σήμαινε ότι πολλοί εργάτες θα μάθαιναν για την απεργία από τα δεξιά μέσα ενημέρωσης. Οι αστικές οργανώσεις εκμεταλλεύτηκαν γρήγορα τις αντιθέσεις που παρουσίαζαν οι θέσεις της UP, και άρχιζαν να οργανώνουν ομάδες συλλογής χρημάτων για τους απεργούς εργάτες (κάτι σπάνιο και παράξενο). Αυτό σύγχυσε την κατάσταση ακόμα περισσότερο, αλλά έδωσε στους ηγέτες της CUT και των κομμάτων της UP την δυνατότητα να αποδείξουν ότι η απεργία των εργατών ορυχείων ήταν μία δεξιά συνομωσία για την ανατροπή της κυβέρνησης. Ήταν μία προσβολή για τον πλέον μαχητικό τμήμα της εργατικής τάξης και ένα παράδειγμα του πλέον ανήθικου καιροσκοπισμού τόσο από την Δεξιά όσο και από την κυβέρνηση. Εάν η Δεξιά χρησιμοποίησε την απεργία, ήταν ακριβώς επειδή το σύνολο της Αριστεράς είχε πλήρως αποτύχει να καταλάβει ή να ανταποκριθεί στην δίκαια δυσαρέσκεια των εργατών στο El Teniente.

Παντού τα γεγονότα έτρεχαν γρήγορα. Μία διαδήλωση της CUT στα τέλη Απριλίου, συγκέντρωσε δεκάδες χιλιάδες στους δρόμους της πρωτεύουσας. Καθώς η πορεία περνούσε έξω από τα γραφεία του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος ένα πυροβολισμός ακούστηκε και ένας εργάτης έπεσε νεκρός. Μία πληθώρα μικρών τοπικών αγώνων ξεκίνησε. αρχές Μαΐου.

Οι 50 εργάτες ενός ξυλουργείου στο Entre Lagos, κατέλαβαν το εργοστάσιο όταν ο ιδιοκτήτης ανακοίνωσε το κλείσιμο του. Όταν ήρθε η CUT και πρότεινε την κοινή ιδιοκτησί-

α εργατών και αφεντικών, οι εργάτες αρνήθηκαν:

"Πιστεύουμε ότι με την υποστήριξη όλου του πληθυσμού του Entre Lagos, μπορούμε ν κάμψουμε αυτούς τους ανθρώπους που νομίζουν ότι μπορούν να χρησιμοποιούν κρατικ κεφάλαια να χτίζουν εργοστάσια και μετά να πετάνε τους εργάτες".

Όταν οι κυβερνητικοί εκπρόσωποι προσπάθησαν να εξαπατήσουν τους εργάτες, του προειδοποίησαν να μην υποτιμήσουν τους εργάτες. Αντίστοιχες εμπειρίες υπήρξαν στα ερ γοστάσια JEMO και INAPIS Pistons και τα δυο στο Santiago. Μόλις οι εργάτες κατέλαβα το εργοστάσιο ηλεκτρονικών SALFA στην Arica, η κυβέρνηση σταμάτησε τις επιδοτήσει που είχαν ξεκινήσει επί ιδιωτικής ιδιοκτησίας.

Ίσως ο πλέον δραματικός αγώνας έγινε στην παραθαλάσσια πόλη Constitucion στις 10 κα 11 Μαΐου όπου για δύο ολόκληρες μέρες η πόλη ήταν υπό τον αδιαμφισβήτητο έλεγχο μαζι κών διαδηλώσεων. Αυτή η έντονη αντιπαράθεση ξεκίνησε στα τέλη του 1972. με την εγκατά σταση στην πόλη καταληψιών γης. Τον Ιανουάριο του 1973 στην Constitucion έγιναν οι γνω στές διαμάχες για την διανομή των αγαθών, την επιστροφή των εργοστασίων, την έλλειψη ε παρκούς στέγασης όπως και στις περισσότερες Χιλιανές πόλεις. Η αντίδραση όμως των κατοι κων της Constitucion ήταν διαφορετική. Στις 21 Φεβρουάριου, οι κάτοικοι της πόλης συγκρό τησαν την "Μαζική Συνέλευση του Λαού"για να καθοριστούν τα κοινά προβλήματα εργατών, α γροτών και καταληψιών γης. Δύο μήνες αργότερα, στις 10 Απριλίου, σε νέα συνέλευση, απο φασίστηκε να απαιτήσουν την παραίτηση του τοπικού κυβερνήτη, που είχε απορρίψει κάθ πρόταση για λύση και παράβλεπε συνέχεια τα αιτήματά τους.

Ήταν τρομερό αυτό που ακολούθησε. Όλος ο πληθυσμός (25000 περίπου) απέκτησ τον πλήρη έλεγχο της πόλης. Οι κύριοι αυτοκινητόδρομοι έκλεισαν. Επιτροπές υγείας κα επαγρύπνησης οργανώθηκαν προκειμένου να εξασφαλιστεί η παροχή υπηρεσιών υγεία και η διατήρηση της τάξης. Οι απαιτήσεις ήταν απλές: Να αντικατασταθεί ο κυβερνήτης α πό τον εκλεγμένο εκπρόσωπο της κοινής επιτροπής των εργατών που είχε σχηματιστε στην πρώτη συνέλευση. Τις δύο ημέρες της κατάληψης η συνέλευση ήταν σε συνεχή δρα στηριότητα, τα μαγαζιά ήταν συνέχεια ανοικτά και τα bar κλειστά. Τελικά στο παρα πέντε η κυβέρνηση αναγνώρισε το κύριο αίτημα.

Τα γεγονότα στην Constitucion είχαν περιορισμένο αντικείμενο και ήταν σχετικά ακίνδυ να. Αυτό που ήταν σημαντικό ήταν η εξαιρετική μορφή ριζοσπαστικοποίησης που πήρε τ κίνημα και η εμπιστοσύνη και η οργάνωση που περιείχε.

Αυτός ο αγώνας έγινε σε μία επαρχιακή πόλη χωρίς ιδιαίτερη παράδοση, στον βαθμ που ήταν το κριτήριο μέτρησης για το γενικό επίπεδο συνειδητοποίησης της Χιλιανής ερ γατικής τάξης εκείνη την περίοδο. Δείχνει ακόμα περισσότερο, ότι αγώνες έδιναν την ηγε σία ευρύτερων μαζικών κινημάτων στην εργατική τάξη. Οι διαχωρισμοί, τα παραταξιακ συμφέροντα και οι διασπαστικές κινήσεις της κορυφής - στηνUP και την CUT - εξαφανιζό ταν στην βάση, καθώς οι εργάτες ενωμένοι οργανώνονται για να αντιμετωπίσουν συγκεκρ μένα προβλήματα.

Και αυτά τα προβλήματα, ολοένα και περισσότερο γίνονταν ζητήματα ελέγχου. Όπως ένα ηγέτης μίας cordon το έθεσε απλά ήταν "καθήκοντα για τις μάζες, καθήκοντα κυβέρνησης" κ απαιτούσαν νέες μορφές οργάνωσης. Η εμπειρία εκθρόνιζε τις παλιές οργανώσεις, η CUT δι

σκολευόταν ολοένα και πιο πολύ να διατηρήσει τον έλεγχο της στην βάση της εργατικής τάξης, και αν ακόμα η UP θεωρούνταν ως η πολιτική ηγεσία της τάξης, οι τακτικές αποφάσεις και οδηγίες συνεχώς αγνοούνταν.

Καθώς πλησιάζει η τελευταία πράξη του έργου, το Χιλιανό δράμα φαινόταν ότι έπαιρνε σταθερή μορφή. Στην βάση υπήρχε αυξανόμενη δραστηριότητα, καθώς παντού ξέσπαγαν αγώνες, κάποιοι από αυτούς μακροχρόνιοι και σκληροί, και άλλοι να συμπεριλαμβάνουν τα πιο διαφορετικά τμήματα εργαζομένων. Παρόλα αυτά δεν υπήρχε ένα εθνικό κέντρο για αυτούς τους αγώνες. Καθώς αγωνιστές της βάσης και τοπικές οργανώσεις προχωρούσαν σε προκαταρκτικές κινήσεις ενωμένης δράσης, η Δεξιά είχε ήδη χαράξει την εθνική της στρατηγική - την ανατροπή Allende - και ενεργούσε ανοικτά προς αυτή την κατεύθυνση. Οι αριστερές οργανώσεις ήταν - όπως φαίνονταν μερικές φορές - εγκλωβισμένες σε ατέρμονες συζητήσεις για την ενότητα και το κέντρο της προσοχής τους ήταν η UP και όχι οι ανεξάρτητες πρωτοβουλίες της εργατικής τάξης.

Ο Allende από την δική του μεριά, ηγούνταν ενός συνασπισμού που δεν ήταν πια λειτουργικός με την έννοια της πολιτικής ηγεσίας, και σε μεγάλο βαθμό το αγνοούσε καθώς συνέχεια έμπλεκε σε ατέρμονες συζητήσεις με τα κόμματα της Δεξιάς. Όλες οι συζητήσεις ήταν για την επικείμενη πολιτική κρίση, αλλά κανείς δεν έδειχνε σίγουρος για την μορφή που θα είχε η κρίση αυτή.

Το κενό μεταξύ της UP και των μαζών φωτογραφίζεται καθαρά στις αρχές Ιουνίου, όταν η UP συνήλθε για πρώτη φορά ως ενιαία οργάνωση και οργάνωσε το πρώτο συνέδριο της στο Teatro Municipal στο Santiago. Δεν παρευρέθηκε κανείς από τους κομματικούς ηγέτες και όλες οι αποφάσεις και οι συζητήσεις έφτασαν στο αποκορύφωμα της αοριστίας. Οι τελικές αποφάσεις στο κλείσιμο του συνεδρίου για ενότητα αντανακλούσαν μόνον την απόφαση του Σοσιαλιστικού Κόμματος να μην διακινδυνέψουν μία διάσπαση. Με άλλα λόγια, η ενότητα της UP ήταν λάθος και αρνητική, μία παραδοχή της ανικανότητας την στιγμή που ετοιμαζόταν ξεσπάσει καταιγίδα.

Το συνέδριο της UP το είχαν ήδη ξεπεράσει τα γεγονότα, πολύ σημαντικότερες ήταν οι συνελεύσεις που πραγματοποιούνταν από τους εργάτες σε κάθε εργοστάσιο στα τέλη του Μαΐου και συζητούσαν την πιθανότητα κοινής εργοστασιακής οργάνωσης. Οι πρώτες τρεις συνεδριάσεις κάλυψαν τους τομείς της κλωστοϋφαντουργίας, της αλιείας και των δασοκαλλιεργειών.

Οι αγρότες στο Maipu στις 19 Μαΐου, που διενεργούσαν έναν μακροχρόνιο αγώνα για την γη που ανήκε στην οικογένεια του δολοφονημένου δεξιού πολιτικού Perez Zujovic, κάλεσαν για υποστήριξη τους εργάτες του Cerrillos. Η αστυνομία στάλθηκε από την κυβέρνηση να διαλύσει την διαδήλωση. Μία παρόμοια μάχη έγινε στο Nuble στα τέλη του μήνα και απόφερε περισσότερες παραχωρήσεις από την κυβέρνηση, όπως και η κατάληψη από τους αγρότες του τοπικού κέντρου διανομής τροφίμων.

Στις 21 Μαΐου ο Allende έκανε έναν παράξενο λόγο στον οποίο έκφρασε την έγκριση του για τις comandos comunales, αμέσως μετά το Κομμουνιστικό Κόμμα έδωσε την άδεια στα μέλη του να συμμετέχουν σε αυτές. Αυτό που έκανε παράξενο τον λόγο του Allende ήταν ότι μέχρι προηγουμένως, επιτεθόνταν συνέχεια σε αυτές τις οργανώσεις που τις θεω-

ρούσε στυλοβάτες των cordones. Τώρα προσπαθούσε να κάνει έναν διαχωρισμό μεταξ τους προκειμένου να βοηθήσει την UP να αποκτήσει μεγαλύτερη επιρροή σε αυτές τις νε ες μαζικές οργανώσεις. Το ακόμα πιο παράξενο ήταν η απόφαση του MIR να συμφωνήσε στο θέμα αυτό με τον Allende και να επιμείνει στην πρόταση προς το Σοσιαλιστικό Κόμμα το Συνέδριο των Συντονιστικών Επιτροπών των Cordones να ανασταλεί μέχρι την εθνική συ νέλευση των comandos.

Το προτεινόμενο συνέδριο δεν έγινε ποτέ, αν και ήταν το κοντινότερο σημείο που έφτα σε η Αριστερά για την δημιουργία ανεξάρτητης οργάνωσης επαναστατών σαν την εναλλα κτική πρόταση στην πολιτική ηγεσία της UP. Πιθανόν ο λόγος του Allende να πρόσθετε μ α νέα αξιοπιστία στην αυταπάτη ότι η Αριστερά μπορούσε να νικήσει την ηγεσία της UP ίσως οι εσωτερικές διαμάχες να μην μπορούσαν να λυθούν. Πάντως άσχετα με τους λό γους, κανένα βήμα προόδου δεν έγινε. Έτσι καθώς τα γεγονότα άρχισαν να τρέχουν γι δεύτερη φορά και έμπαινε η ανάγκη υπεράσπισης της εργατικής τάξης ενάντια στην αστ κή επίθεση, δεν υπήρχε καμία ξεκάθαρη κατεύθυνση ή οργάνωση που μπορούσε να δώσε το κέντρο ή τον προσανατολισμό που θα έπρεπε να πάρουν οι αγώνες για τον επαναστατ κό μετασχηματισμό.

8. Διπλή εξουσία και ο επίλογος

Στις 23 Ιουνίου 1973, το τεθωρακισμένο σύνταγμα του Santiago, υπό τις διαταγές του συ ντυγματάρχη Roberto Souper, κατέλαβε τους δρόμους και ανακοίνωσε την κατάληψη της ε ξουσίας. Τα νέα έφτασαν στο εργοστάσιο EASTON, τμήμα της cordon Vicuna Mckenna, στι 9 το πρωί:

"Στις 9:15 ακούσαμε τις σειρήνες του εργοστασίου να καλούνε σε γενική συνέλευσ Συμφωνήσαμε ότι όλοι θα πρέπει να μείνουμε στο εργοστάσιο και στείλαμε δυνάμεις κρου σης για να έρθουν σε επαφή με αλλά εργοστάσια και να βρουν μεταφορικά μέσα".

Μία "κοινή διοίκηση" συγκροτήθηκε στην cordon Cerrillos και 4 προκηρύξεις εκτυπώθη καν στην διάρκεια της ημέρας. Η πρώτη έθετε τα άμεσα καθήκοντα:

"Οδηγίες: Νο 1

1) Καταλάβατε όλα τα εργοστάσια

2) Οργανώστε ομάδες των έντεκα συντρόφων με έναν ηγέτη. Οι ηγέτες της κάθε ομα δας μαζί με τους ηγέτες των συνδικάτων θα αναλάβουν την οργάνωση των εργοστασίων

3) Συγκεντρώστε μέσα στο εργοστάσιο όλα τα οχήματα και τα υλικά που θα μπορεί ν είναι χρήσιμα στην άμυνα του εργοστασίου, της εργατικής τάξης και της κυβέρνησης

4) Κάθε ώρα, κάθε εργοστάσιο να βάζει τις σειρήνες για να δείχνει ότι όλα είναι καλ Εάν χρειαστεί βοήθεια η σειρήνα θα πρέπει να σημάνει συνέχεια

5) Να ακούτε συνέχεια τον ραδιοφωνικό σταθμό Radio Corporation.

6) Βάλτε φρουρά σε κάθε ορατό σημείο του εργοστασίου.

7) Διατηρείται συνεχή επικοινωνία με τα γειτονικά εργοστάσια και αναθέστε καθήκοντ αγγελιοφόρου σε εργάτες.

8) Ανακοινώστε που θα βρίσκετε η ηγεσία και σε ποιο σημείο οι επικεφαλής σύντροφ θα μαζευτούν.

9) Οργανώστε συνελεύσεις και ενημερώνετε τους εργάτες"

Παρόμοιες εμπειρίες υπήρχαν παντού σ'όλη την χώρα καθώς νέες cordones και comandos σχηματίζονταν μέσα σε λίγες ώρες για να αντιμετωπίσουν την απόπειρα πραξικοπήματος του Souper. Στην πραγματικότητα ο Souper ήταν ένας ακαταστάλαχτος χαρακτήρας, ανοικτά προσκείμενος στη "Patria y Libertad" και θεωρούνταν ήδη ύποπτος στη ανώτατη στρατιωτική διοίκηση καθώς δεν ήταν η πρώτη φορά που έκανε απόπειρα πραξικοπήματος.

Η απόπειρα πραξικοπήματος του Souper ήταν κάτι πολύ περισσότερο από "ψήγματα ένοπλης προπαγάνδας" όπως χαρακτηριστικά έγραψε κάποιος πολύ επιτυχημένα. Η ηγεσία του στρατού διαφωνούσε μόνον στον χρόνο εκδήλωσης της ενέργειας και οι δεξιοί κύκλοι, που περιλάμβαναν σχεδόν όλη την ανώτατη στρατιωτική ηγεσία, μιλούσαν ανοικτά για στρατιωτικό πραξικόπημα ήδη αρκετό καιρό. Για αυτούς τους δεξιούς κύκλους, η αντίδραση της εργατικής τάξης στο πραξικόπημα ήταν που έγειρε την ισορροπία ενάντια στην πολιτική λύση. Στις ένοπλες δυνάμεις, η μαζική αντίσταση προκάλεσε έντονες συζητήσεις για την αναγκαιότητα άμεσης στρατιωτικής επέμβασης.

Κατά κάποια έννοια, ο ίδιος ο Allende ήταν υπεύθυνος για την εμπιστοσύνη και σπουδαιότητα που έτρεφαν οι ένοπλες δυνάμεις στον εαυτό τους. Δεν τους είχε καλέσει επανειλημμένα να λύσουν κοινωνικές συγκρούσεις; Δεν είχε συμφωνήσει ανομολόγητα σε μαζικές αυξήσεις μισθών στους στρατιωτικούς μόλις κλήθηκαν αυτοί να καταστείλουν την εργατική τάξη;

Και τώρα το πρωινό της 29ης Ιουνίου, ο Allende και πάλι θα έπρεπε να αποδείξει την πίστη και εξάρτησή του από τις ένοπλες δυνάμεις. Ενώ οι cordones οργάνωναν την εργατική αντίσταση, ο πρόεδρός τους συζητούσε με τον γενικό διοικητή των ενόπλων δυνάμεων. Η UP με λίγα λόγια ήταν αβοήθητη και ανήμπορη στην αναμέτρηση με την αστική τάξη.

Στις μέρες που ακολούθησαν, το MIR, το MAPU και το Σοσιαλιστικό Κόμμα ξεσήκωναν τα πλήθη με εκκλήσεις για την υπεράσπιση της κυβέρνησης με τα όπλα στα χέρια. Ακόμα και το Κομμουνιστικό Κόμμα ενθάρρυνε τους βιομηχανικούς εργάτες να φτιάξουν στους τόρνους όπλα, και οι ομιλίες του Allende ήταν γεμάτοι από συγκεκαλυμμένες απειλές. Η περίφημη φωτογραφία του Allende που τον απεικονίζει να εξασκείται με ένα πιστόλι, που τόσο εξερέθιζε τους αστούς, χρονολογείται από εκείνες τις μέρες.

Και όμως ούτε αυτό, ούτε και οι εκκλήσεις για το κτίσιμο της λαϊκής εξουσίας, σήμαιναν τίποτα όλο αυτόν τον καιρό, όσο συνδεόταν με την παλαιά πολιτική και τις δηλώσεις νομιμοφροσύνης στους ηγέτες της UP. Ακόμα και σ' αυτό το στάδιο, όπου η εργατική τάξη ήταν στο καλύτερο επίπεδο οργάνωσης και σίγουρη, όπου συντονισμός οργανώσεων υπήρχε σε όλη την χώρα και όπου οι καλύτεροι επαναστάτες είχαν αδιαμφισβήτητο ηγετικό κύρος, η Αριστερά δεν πήρε τον δρόμο για την κατάληψη της εξουσίας. Αυτό από μόνο του θα προκαλούσε αντιπαράθεση με την UP. Έτσι, όπως και στην υπόθεση Cerrillos, οι εκκλήσεις για μεγαλύτερο επίπεδο ανεξάρτητης εργατικής δράσης, περιείχαν μαζί και διακήρυξη πίστης στον Allende.

Για κάποιους σχολιαστές, αυτή η νομιμοφροσύνη ήταν δύναμη, ένας σημαντικός παράγοντας στην ιδεολογική μάχη εντός των ενόπλων δυνάμεων. Για τους ρεφορμιστές, ήταν ο τρόπος με τον οποίο θα μπορούσαν να νικήσουν στην μάχη με αποτέλεσμα μία νέα προοδευτική ηγεσία του στρατού. Στην πραγματικότητα όμως το μοναδικό ρήγμα στις ένοπλες

δυνάμεις θα μπορούσε να προέλθει από τις τάξεις των στρατιωτών που θα δρούσαν στ
βάση της ταξικής αλληλεγγύης με τα αδέρφια και τις αδερφές τους αμφισβητώντας έτ
την εξουσία των αξιωματικών. Οι στρατηγοί το γνώριζαν αυτό, ο Allende όχι. Οι στρατηγ
γνώριζαν ότι η τελευταία γραμμή άμυνας του αστικού κράτους είναι ο επαγγελματικό
στρατός, ο Allende όχι. Ο ευσεβής πόθος ότι οι ένοπλες δυνάμεις θα μπορούσαν να δρ
σουν έξω από τον ταξικό αγώνα στο όνομα της εργατικής τάξης δεν είχε όριο για τους μ
ταρρυθμιστές. Ακόμη και στην έκδοση της 20ης Ιουλίου στην εφημερίδα του MIR, "Punt
Final", έβγαινε "κάλεσμα για την κοινή δικτατορία του λαού και των ενόπλων δυνάμεων".

Όμως τώρα πραγματοποιούταν μία ποιοτική μετατόπιση στους δρόμους και τα εργ
στάσια καθώς η ταχύτητα των γεγονότων επιταχυνόταν, κάθε μέρα που περνούσε νέα ό
γανα προλεταριακής οργάνωσης ξεπηδούσαν. Μία νέα cordon, στο Santiago - Centro, ένω
σε δημόσιους υπαλλήλους με κατοίκους των παραγκουπόλεων. Στην Barrancas μία σειρ
καταλήψεων εργοστασίων συγκρότησε μία νέα cordon, με αντιπροσώπους σε μία ενιαία σι
ντονιστική επιτροπή. Μόλις οι καταστηματάρχες επιχείρησαν να κλείσουν τα καταστήματ
τους, αυτά ανοίχτηκαν από τις τοπικές επιτροπές που οργάνωσαν άμεσα την διανομή αγ
θών. Μόλις οι ιδιοκτήτες φορτηγών απείργησαν και πάλι φαινομενικά σε αντίδραση για έν
σχέδιο εθνικών μεταφορών, οι εργάτες επιτάξανε αμέσως τα οχήματα. Τα νοσοκομεία κ
τελήφθησαν από επιτροπές εργαζομένων σε αυτά.

Σε κάποιο βαθμό η αντίδραση στην απόπειρα πραξικοπήματος του Souper ήταν μία αν
παράσταση του Οκτωβρίου του 1972. Αλλά υπήρχαν σημαντικές διαφορές. Πρώτον, η εργ
τική τάξη είχε πολύμηνη εμπειρία της αυτοργάνωσης στην οποία βάσιζε την αντίδρασή τη
Δεύτερον, ο στρατιωτικός παράγοντας ήταν πια κεντρικός. Τρίτον, η κυβέρνηση Allende δε
μπορούσε να προσφέρει περισσότερη υποστήριξη από ότι την προηγούμενη χρονιά. Με μ
α λέξη, ότι διακυβευόταν ήταν πολύ, ο χρόνος λίγος και οι δυνατότητες ήταν μεγαλύτερε

Μία ομάδα εργατριών χωρίς προηγούμενη πολιτική εμπειρία στο El As Clothing, κατ
λαβε το εργοστάσιο. Έμειναν έκπληκτες όταν ο τοπικός ηγέτης του συνδικάτου, που ήτ
Χριστιανοδημοκράτης, ενώθηκε μαζί τους, και αναγαλλιάσανε όταν προσκλήθηκαν να εν
θούν στην cordon του O' Higgins. Όπως αναφέρει μία εργάτρια:

*"Αυτό που ήταν σημαντικό, ήταν η απόφαση της CUT να συνομιλήσει με τα αφεντικά κ
να συμφωνήσει μαζί τους για να τους επιστραφούν τα εργοστάσια. Ποτέ δεν είχα αναμιχθ
στην πολιτική, ποτέ δεν είχαμε μιλήσει τόσο πολύ για τις πολιτικές διαδικασίες, αλλά όλ
συμμετείχαμε και ξέραμε τι σημαίνει αυτό και όλες λέγαμε ότι αυτή η συμφωνία ήταν η πρ
δοσία της εργατικής τάξης. Ίσως αυτό να είναι ένα μικρό εργοστάσιο... αλλά το πλέον σ
μαντικό ζήτημα εδώ είναι πολιτικό και όχι οικονομικό. Εάν οι εργάτες θέλουν την εξουσ
δεν θα επιτρέψουμε ποτέ πίσω τα εργοστάσια, όσο μικρά και αν είναι αυτά".*

Οι συνθήκες της επαναστατικής κρίσης ήταν παρούσες, οι λειτουργίες της παραγωγή
διανομής, η άμυνα των εργατών και οι δημόσιες υπηρεσίες ήταν στα χέρια των εργατικ
οργανώσεων. Η αστική τάξη κινούνταν προς αντιπαράθεση, και το υπάρχον κράτος ήταν
νήμπορο να δράσει αποφασιστικά σε μία κατάσταση που δεν μπορούσε να διαιωνίζεται.

Τρεις μέρες μετά την απόπειρα πραξικοπήματος του Souper, ο Allende ξανακήρυξε κ
τάσταση έκτακτης ανάγκης και αυτή η ανακοίνωση δεν ήταν τίποτα περισσότερο ή λιγότ

ρο από μία πρόσκληση στον στρατό να λύσει την κατάσταση με όποιον τρόπο έκρινε γόνιμος. Στις 4 Ιουλίου ανακοινώθηκε το νέο υπουργικό συμβούλιο που δεν συμπεριλάμβανε ακόμη κανέναν στρατιωτικό. Ο ισχυρισμός Allende ήταν ότι "για να μην συμβιβάσει την ουδετερότητα των ενόπλων δυνάμεων" δεν ηχούσε πολύ πειστική. Αντίθετα, φαινόταν ότι τους έδινε πλήρη ελευθερία κινήσεων αποστερώντας τους από κάθε μορφή πολιτικού ελέγχου.

Η πρώτη ενέργεια των στρατιωτικών ήταν να κινηθούν ενάντια στις εφημερίδες, ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς που υποστήριζαν τους εργάτες. Μία έκδοση της "Punto Final" αφαιρέθηκε από τα περίπτερα και λογοκρίθηκε η κρατική τηλεόραση ενώ το "Κανάλι 13" που διευθυνόταν οπό τον δεξιό στομφώδη δημαγωγό Father Hasbun, αφέθηκε να διαλαλάει τα καλέσματα για στρατιωτική δικτατορία. Επιβλήθηκε απαγόρευση κυκλοφορίας, μην επιτρέποντας στους εργάτες να συντονίζουν την νύκτα τις ενέργειες τους. Έξω από το Santiago, οι αναφορές μετέδιδαν ότι ο στρατός είχε επιβάλλει πλήρη έλεγχο.

Η δύναμη των στρατιωτικών πάγωσε λίγο όταν οι υποστηρικτές της UP στο ναυτικό και τη αεροπορία αποκάλυψαν δημόσια τις ετοιμασίες για ένα νέο στρατιωτικό πραξικόπημα που ετοιμαζόταν σε μερικές σημαντικές βάσεις. Η παρουσία τους στον Allende αντιμετωπίστηκε με ευχαριστίες για την νομιμοφροσύνη τους, με την δήλωση επιπλέον ότι με το καθεστώς έκτακτης ανάγκης θα άφηνε τον χειρισμό του θέματος στην ανώτατη διοίκηση, οι οποίοι ήξεραν να το χειριστούν. Και φυσικά το έκαναν με τον δικό τους τρόπο. Οι άνδρες αυτοί πέρασαν από στρατοδικείο, βασανίστηκαν και καταδικάστηκαν σε πολύχρονες καθείρξεις.

Τέλος παιχνιδιού

Η τελευταία πράξη του Χιλιανού δράματος παίχτηκε τον Ιούλιο και τον Αύγουστο του 1973. ΤΟ στρατιωτικό πραξικόπημα που ανέτρεψε την κυβέρνηση της UP τον Σεπτέμβριο και αιματοκύλισε την Χιλή ήταν το πραξικόπημα του αίματος.

Το καλοκαίρι τα δευτερεύοντα ζητήματα ξεκαθάριζαν. Το μόνο που έμενε ήταν η μάχη για την εξουσία. Τα εργοστάσια καταλαμβάνονται, πολλά δεν είχαν επιστραφεί από τις καταλήψεις του Οκτωβρίου του 1972, τα κέντρα διανομής βρίσκονταν υπό τον άμεσο έλεγχο των εργατών, ανασυστάθηκαν οι ομάδες περιφρούρησης. Η εργατική τάξη προετοιμαζόταν για την τελική φάση της ταξικής πάλης, αλλά όχι οι ηγέτες της.

Ο Allende μετά τους ενδοιασμούς του και την αναπάντεχη υποστήριξη που έδωσε στις comandos με τις πρώτες του δηλώσεις, φαινόταν στις 25 Ιουλίου πολύ πιο σαφής και αποφασιστικός. Αλλά και πάλι έστρεψε τα πυρά στις cordones και στην Αριστερά γενικότερα, με το επιχείρημα ότι οδηγούσαν την χώρα στο κατώφλι του εμφυλίου πολέμου. Ο πολιτικός χαρακτήρας της ομιλίας του είναι ξεκάθαρος όσον αφορά το περιεχόμενό του. Ο δεξιός τύπος πια είναι ανοικτός υπερασπιστής μίας στρατιωτικής ανατροπής της UP και προετοιμάζεται για την επόμενη μέρα η δεύτερη απεργία των αφεντικών και πάλι ξεκινόντας με τους ιδιοκτήτες φορτηγών. Η Γερουσία ήταν σε πλήρη ακινησία, μπλοκαρισμένη από αποφάσεις μομφών ενάντια στον Allende για την ανατροπή του από την προεδρία. Η οικονομία είχε παραλύσει, μειώθηκαν δραματικά οι εξαγωγές χαλκού, οι αστοί έπαυσαν να επενδύουν, παρατηρήθηκε ελλειψη ανταλλακτικών και πρώτων υλών, ο αποθησαυρισμός προκαλούσε ελλείψεις. Οι αστοί χρησιμοποιούσαν όλο το οικονομικό τους οπλοστάσιο. Και η δολοφονία του προσωπικού βοηθού του Allende, Captain Araya, ήταν μία σαφής προειδοποίηση ότι ε-

τοιμάζονταν να χρησιμοποιήσουν και πραγματικά όπλα.

Τελικά στις αρχές Αυγούστου ψηφίστηκε ο "Νόμος για τον έλεγχο των όπλων". Σκοπός του δεν ήταν να παρέχει το νομικό εργαλείο ενάντια σε όσους προετοίμαζαν πραξικόπημα, ούτε και ενάντια στις ένοπλες συμμορίες της άκρας δεξιάς. Αντίθετα ήταν ένα εργαλείο που επέτρεπε στην αστυνομία και τον στρατό, κάτω από το καθεστώς έκτακτου ανάγκης του Allende, να τα κατευθύνουν ενάντια στις απεργίες των μαζικών οργανώσεων. Η επιχείρηση ξεκίνησε ενορχηστρωμένα πλήρως και συστηματικά σε εθνική κλίμακα. Στις 7 Αυγούστου, οι αναφορές περιγράφουν ότι την νοτιότερη πόλη της Χιλής, την Punta Arenas, υπό στρατιωτική κατοχή, και με έναν εργάτη νεκρό. Στις πόλεις Cautin, Temuco η ιδιοκτησία των αγροτικών οργανώσεων επιτάχθηκε, και πολλοί ηγέτες των αγροτών συνελήφθηκαν και βασανίστηκαν και η εφημερίδα "Chile Hoy", στην έκδοση της 30ης Αυγούστου είχε φωτογραφίες από τα ίχνη των βασανιστηρίων. Σε κάθε περίπτωση οι επιχειρήσεις ήταν κατορθωτές γιατί ο "Νόμος για τον έλεγχο των όπλων" επέτρεπε την επιβολή στρατιωτικού νόμου, που σε άλλες περιπτώσεις απαιτούνταν η ειδική προεδρική εξουσιοδότηση. Αυτή όμως έτσι και αλλιώς είχε ήδη δοθεί.

Στην πόλη San Antonio, η κατάσταση ανάγκης έφερε στο προσκήνιο έναν άνδρα, τον Manuel Contreras, που θα γινόταν διαβόητος ως επικεφαλής της κρατικής ασφάλειας μετά το πραξικόπημα. Αλλά στο San Antonio αντιμετώπισε αποφασιστική αντίσταση από τις συντονισμένες μαζικές οργανώσεις. Στο Teatro del Pueblo στην πόλη Osorno, όλες οι τοπικές οργανώσεις συναντήθηκαν υπό την ηγεσία της τοπικής cordon και δημοσίευσαν ένα πρόγραμμα για την άμεση εγκαθίδρυση του ελέγχου της πόλης. Το πρόγραμμα περιλάμβανε απαλλοτριώσεις εργοστασίων, υποστήριξη των αγώνων των άκληρων ινδιάνων Mapuche, μία επιτροπή για την αναδιοργάνωση των υπηρεσιών υγείας υπό εργατικό έλεγχο, και μία πρόσκληση προς τους στρατιώτες πρώτης γραμμής να λιποτακτήσουν και να ενωθούν με τους εργάτες. Ήταν σαφώς εξαιρετική και ήταν μια πρόκληση στο αστικό κράτος.

Στις 3 Αυγούστου ο Allende ανακοινώνει νέο υπουργικό συμβούλιο με υπουργούς της UP και στρατηγούς. Η κίνηση αυτή ήταν πλήρως εναρμονισμένη με τις ενέργειες και τις δηλώσεις του των προηγούμενων ημερών. Ομολόγησε και παραδόθηκε πλήρως στην ιδέα ότι το σημαντικό ζήτημα ήταν η υπεράσπιση και διατήρηση του αστικού κράτους. Αυτό ήταν κάτι που ο ίδιος και οι αστοί συμφωνούσαν πλήρως.

Τότε ποιος ήταν ο εχθρός; Ο ηγέτης του Κομμουνιστικού Κόμματος, Luis Corvalan, σε μία τραγική ομιλία στο Santiago στις 8 Αυγούστου, ξεκαθάρισε πέρα από κάθε αμφιβολία τα πράγματα. Επαίνεσε τον συνεπή πατριωτισμό και νομιμοφροσύνη των ενόπλων δυνάμεων, και στον ίδιο λόγο κατέγγελνε την άκρα αριστερά, ως υποστήριγμα των φασιστικών συμμοριών της "Patria y Libertad" και υπεύθυνη για την βία. Στις προηγούμενες 3 μέρες, ο στρατός είχε καταλάβει μερικά από τα εργοστάσια την cordon Cerrillos και ναυτικές δυνάμεις μπήκαν στο νοσοκομείο Van Buren στο Valparaiso. Όταν οι Allende και Corvalan επιτέθονταν στην άκρα αριστερά, εκτόξευαν το δηλητήριό τους ενάντια στην μοναδική οργανωμένη δύναμη που μπορούσε να αναμετρηθεί με το κράτος, την εργατική τάξη.

Δεν υπάρχουν πολλές περιπτώσεις όπου οι αριστερές οργανώσεις αντιμετωπίζουν τόσο δραματικές και δημιουργικές δυνατότητες , όσο αυτές που υπήρξαν από τις εργατικές

οργανώσεις - cordones και comandos - στην Χιλή τον Ιούλιο και Σεπτέμβριο του 1973. Η μακρά και υπομονετική προετοιμασία κάθε επαναστατικής οργάνωσης, υπάρχει για αυτή ακριβώς την στιγμή, αλλά μόλις φτάσει αυτή η στιγμή, δεν υπάρχει πλέον χρόνος για αντιπαραθέσεις και αμφιταλαντεύσεις. Είναι η στιγμή που οι επαναστάτες είτε αρπάζουν την ευκαιρία είτε την χάνουν. Η Χιλιανή Αριστερά φάνηκε κατώτερη των περιστάσεων.

Το πρόβλημα δεν ήταν απλά θέμα οπλών, αν ακόμα και σε αυτή την στιγμή μία άοπλη εργατική τάξη, δεν μπορούσε να προσελκύσει τους στρατιώτες μακριά από την πειθαρχία του στρατού, ούτε μπορεί να αντισταθεί σε ένα πειθαρχημένο στρατό. Φυσικά οι εργάτες έπρεπε να οπλιστούν, αλλά το κεντρικό ζήτημα ήταν άλλο. Τα όπλα ανατρέπουν την ισορροπία, μόνον όταν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να προωθήσουν ένα ξεκάθαρο πολιτικό στόχο, την κατάληψη της εξουσίας και την καταστροφή του κράτους και μόνον όταν χρησιμοποιούνται από ένα οργανωμένο και συντονισμένο κίνημα που καθοδηγείται από επαναστάτες που καταλαβαίνουν την φύση της στιγμής.

Αυτό δεν σημαίνει ότι χρειάζεται μία ομάδα αφιερωμένων επαναστατών, που περιμένουν την νύκτα πάνοπλοι για την κατάλληλη στιγμή. Η επανάσταση απαιτεί την ανάπτυξη της οργάνωσης που μπορεί να οδηγήσει τους αγώνες της εργατικής τάξης, μία οργάνωση χτισμένη στους ζωντανούς καθημερινούς αγώνες και διαπαιδαγωγημένη ώστε να αντιλαμβάνεται την έκβαση της ταξικής πάλης και των πιθανών αποτελεσμάτων.

Η απουσία μίας τέτοιας πολιτικής ηγεσίας κάνει την κοινωνική επανάσταση αδύνατη, τα καλέσματα για ένοπλο αγώνα όπως αυτά που ανακοινώθηκαν από το MIR ή τον Altamirano (γραμματέα του Σοσιαλιστικού κόμματος) τις πρώτες μέρες του Αυγούστου ήταν εξαιρετικά ανεύθυνα. Σε αυτό το στάδιο ακόμα και το Κομμουνιστικό Κόμμα, - το πιο συντηρητικό κομμάτι του καιροσκοπισμού - καλούσε τους εργάτες να πάρουν τα όπλα. Τα καλέσματα του Altamirano στους στρατιώτες να πετάξουν τα όπλα μετέφερε την ευθύνη της επαναστατικής δράσης στον εξατομικοποιημένο στρατιώτη, όταν αυτή η ευθύνη ανήκει ολοκληρωτικά στις επαναστατικές οργανώσεις ή σε όσους περιγράφουν τον εαυτό τους σαν τέτοιο.

Στα τέλη Αυγούστου, ένα κύμα υπονόμευσης του ηθικού είχε διασπαρεί πάνω από όλη την εργατική τάξη της Χιλής. Η 4η Σεπτεμβρίου που ήταν η επέτειος της εκλογικής νίκης του Allende στις εκλογές του 1970, ήταν μια μέρα ζοφερή, μελαγχολική, ακόμα και την στιγμή που μισό εκατομμύριο κόσμος ήταν στους δρόμους. Το αποτέλεσμα του πραξικοπήματος την επόμενη εβδομάδα ήταν ένα προδικασμένο αποτέλεσμα.

Αλλά όλα μπορούσαν να ήταν διαφορετικά. Οι εργάτες ήταν έτοιμοι για αγώνα και προετοιμασμένοι για τις συνέπειες, τα όργανα στα οποία μπορούσε να κτιστεί ένα εργατικό κράτος υπήρχαν. Όμως μέχρι και το τέλος, όλες οι οργανώσεις της αριστεράς προσανατολιζόνταν προς την UP, μετατρέποντας το υψηλό επίπεδο του μαζικού αγώνα σε μορφή πίεσης στην Up και οπισθοχωρώντας και μην παρέχοντας μία εναλλακτική επαναστατική ηγεσία. Η αποτυχία να καθοδηγήσουν το κίνημσ κορυφώθηκε με την εγκατάλειψη των εργατών στην βάρβαρη αντεκδίκηση των αστών, όπου κάθε οργάνωση της Χιλιανής Αριστεράς έχει ευθύνες.

Μέσα σ'αυτό το πλαίσιο, ο πολύ γνωστός τελευταίος λόγος του Allende που ακούστηκε στο ραδιόφωνο, λίγο πριν σκοτωθεί από το στρατιωτικό πραξικόπημα που τον ανάτρεψε, δεν ήταν απλά παραπληνητικός. Η ηθική του προβολή, η σθεναρή διεκδίκηση ότι "η ι-

στορία θα καταδικάσει τους στρατηγούς" ήταν μία ασυγχώρητη αποκήρυξη των δικών το ευθυνών και ένα ψέμα για τους επιγόνους.

Τα γεγονότα στην Χιλή το 1972-73 μας δίνουν με μία φευγαλέα ματιά την δύναμη και τη ικανότητα των εργατών να αναλαμβάνουν τις προκλήσεις του ταξικού αγώνα. Δείχνουν επ σης με τραγικό τρόπο ότι σε τέτοιες στιγμές ο εχθρός της επανάστασης είναι ο ρεφορμ σμός, η πολιτική όλων αυτών που νιώθουν πιο αφοσιωμένοι στην ιδέα να υπερασπιστούν τ αστικό κράτος από τον μετασχηματισμό του κόσμου όλου.

Σαν επακόλουθο της καταστροφής της Χιλής, η ιστορία έχει ξαναγραφτεί προκειμένου ν προστατευθούν οι ρεφορμιστές του κόσμου από τις πραγματικές συνέπειες της πολιτικής το συμβιβασμού, της συμφιλίωσης και της συνδιαλλαγής. Το πραξικόπημα που έφερε το οριστ κό τέλος στους αγώνες του 1972-73 στην Χιλή ήταν μία φοβερά θηριώδης και βίαια ήττα τη εργατικής τάξης, αλλά δεν ήταν σίγουρα αποτέλεσμα μίας παγκόσμιας συνομωσίας και ούτ ήταν αναπόφευκτη. Υπήρχε μία άλλη πολύ πιο σημαντική πιθανότητα εξέλιξης της ιστορική πραγματικότητας που δεν πρέπει να ταφεί και ξεχαστεί. Η σημασία της Χιλής του 1972-73 ε ναι μια βαριά και σημαντική κληρονομιά για τους μελλοντικούς αγώνες σε όλο τον κόσμο,

Το πραξικόπημα

Στις 11 Σεπτεμβρίου 1973, σε μία συνδυασμένη στρατιωτική επιχείρηση, που ξεκίνησ νωρίς το πρωί, ανατράπηκε η κυβέρνηση του Salvador Allende. Το πραξικόπημα καθοδηγη θηκε από τον Augusto Pinochet, ο οποίος ήταν μέλος του δεύτερου στρατιωτικού υπουργ κού συμβουλίου του Allende. Στις 9 το πρωί, τα τεθωρακισμένα είχαν περικυκλώσει το προ εδρικό μέγαρο, όπου και παίχτηκε η τελευταία πράξη του πραξικοπήματος, καθώς όλες ο αγωνιστικές οργανώσεις των εργατών, αγροτών, φοιτητών και των παραγκουπόλεων, είχα αφοπλιστεί και διαλυθεί κατά την διάρκεια του καθεστώτος έκτακτης ανάγκης των τελει ταίων εβδομάδων.

Κυκλοφορούσαν για ώρες φήμες για την αντίσταση, αλλά για την ειρωνεία της ιστορ ας, η πιο έμμονη αντίσταση ήταν του στρατηγού Prats, ο στρατός του οποίου προσπάθησ να υπερασπιστεί το σύνταγμα και να σταματήσει το πραξικόπημα. Στην πραγματικότητα στρατηγός Prats είχε παραιτηθεί μία εβδομάδα ενωρίτερα, αποστασιοποιημένος από τ πραξικόπημα που γνώριζε ότι θα εκδηλωνόταν. Εκτός από σποραδικές ατομικές αντιστ σεις δεν υπήρξε αντίσταση. Ο αγώνας είχε χαθεί, το κίνημα οδηγούνταν στην "περήφαν ήττα" από τους ρεφορμιστές ηγέτες.

Καθώς τελείωνε η μέρα, εκατοντάδες άνθρωποι συγκεντρώνονταν και οδηγούνταν σ στρατιωτικές εγκαταστάσεις, φυλακές και προσωρινά στρατόπεδα συγκέντρωσης. Χιλι δες οδηγήθηκαν στο Εθνικό Στάδιο ποδοσφαίρου, και κρατήθηκαν εκεί μέχρις ότου να βα σανιστούν ή να δολοφονηθούν. Μερικοί, όπως ο γνωστότερος λαϊκός τραγουδιστής Vict Jara, δεν έφτασε μέχρι εκεί. Ακρωτηριάστηκαν τα χέρια του όταν προσπάθησε να τραγο δήσει ένα τραγούδι αντίστασης, και μετά δολοφονήθηκε.

Το πραξικόπημα έγινε με εξαιρετική θηριωδία. Χιλιάδες βιάστηκαν, βασανίστηκαν, αφ θηκαν να λιμοκτινήσουν, κακοποιήθηκαν, δολοφονήθηκαν. Τους επόμενους 12 μήνες περ που 30000 χιλιάδες εξοντώθηκαν. Ήταν οι καλύτεροι και πιο θαρραλέοι ηγέτες της τάξη

τους, που συστηματικά συνελαμβανόταν και πολλές φορές με ειδική βοήθεια των μυστικών υπηρεσιών άλλων χωρών. Και δεν δολοφονήθηκαν απλά, ακρωτηριάστηκαν, για να προειδοποιήσουν και να τρομοκρατήσουν την επόμενη γενιά. Στους υπόλοιπους συμπεριφέρθηκαν με αυταρχισμό, για να εκφοβίσουν τον πληθυσμό και να δώσουν την απτή ειδοποίηση ότι το νέο καθεστώς δεν θα επιτρέψει καμμία δραστηριότητα. Τα σακατεμένα κορμιά που επέπλεαν κάθε πρωί στο ποτάμι Mapocho στο Santiago έδιναν την δικής τους βαρύτητα σε αυτό.

Σε όλους αυτούς, όπως ο Allende, που συνέχεια επέμεναν για την βαθεια συνταγματικώς κατοχυρωμένη δημοκρατία της Χιλής και για τον επαγγελματισμό των ενόπλων δυνάμεων, η βαρβαρότητα και ο συνεχής σαδισμός του πραξικοπήματος ήταν ανεξήγητος. Οι ρεφορμιστές όλου του κόσμου, επιδιώκουν ένα απολογισμό που θα εξηγεί την παρέκκλιση, θα κρύβει τον μπερδεμένο χαρακτήρα της ανάλυσής τους για τις ένοπλες δυνάμεις, και θα καλύψουν την UP από τα ερευνητικά μάτια του μέλλοντος. Προσπάθησαν να ρίξουν όλο το φταίξιμο σε μία ακόμα συνομωσία της CIA.

Η πραγματικότητα όμως είναι πολύ διαφορετική. Το πραξικόπημα έγινε επειδή το αυξανόμενο επίπεδο της ταξικής πάλης στην Χιλή απειλούσε την υπάρχουσα αστική κοινωνία. Στην τελική και αποφασιστική στιγμή της ταξικής μάχης, η κυρίαρχη τάξη δεν διστάζει καθόλου, άσχετα με τις υποτιθέμενες παραδόσεις της. Οι δυτικές δημοκρατίες, έτσι και αλλιώς, είναι έτοιμες να υπερασπίσουν τις "δημοκρατικές" παραδόσεις τους μέχρι τέλους, χρησιμοποιώντας αν απαιτηθεί και τα τρομερά όπλα μαζικής καταστροφής. Το ίδιο έγινε και στην Χιλή.

Η βία του Χιλιανού μιλιταρισμού, δεν βασίστηκε στην προσωπική εκδίκηση, αλλά στην συστηματική εξάρθρωση, από την μνήμη της εργατικής τάξης, των καλύτερων και γενναιότερων οργανωτών και ηγετών της. Μόλις ολοκληρώθηκε αυτό, μπόρεσαν να μετατρέψουν την Χιλή σε ένα πείραμα μονεταριστικής οικονομίας ανεμπόδιστο από την οργανωμένη εργατική τάξη.

11 Σεπτεμβρίου 1973
Η τελευταία ομιλία του Σαλβαντόρ Αλιέντε

Ίσως αυτή είναι η τελευταία μου ευκαιρία να σας μιλήσω. Η Αεροπορία βομβάρδισ τους πύργους αναμετάδοσης του "Ράδιο Πορτάλες" και του "Ράδιο Κορπορασιόν". Τα λό για μου δεν εκφράζουν πικρία αλλά απογοήτευση. Ας αποτελέσουν την ηθική καταδίκη γι αυτούς που καταπάτησαν τον όρκο τους. Είναι στρατιώτες της Χιλής. Ηγήτορες . Ο Ναυ ραρχος Μερίνο, αυτοδιοριζόμενος διοικητής των ενόπλων δυνάμεων και ο κύριος Μεντόζ αυτοδιοριζόμενος γενικός διευθυντής της Αστυνομίας, ένας κόλακας ο οποίος μέχρι χθε υποκρινόταν πίστη και αφοσίωση στην κυβέρνηση. Αντιμετωπίζοντας αυτά τα γεγονότα, δη λώνω στους εργάτες: Δεν θα παραιτηθώ!

Είναι μια ιστορική στιγμή και θα πληρώσω με τη ζωή μου για την αφοσίωση του λαού μου Είμαι βέβαιος, πως οι σπόροι που φυτεύθηκαν στις άξιες συνειδήσεις εκατομμυρίων Χιλιανών θα καρπίσουν. Αυτοί έχουν την εξουσία , αυτοί είναι οι κατακτητές. Όμως ούτε το έγκλημα, ού τε η βία μπορούν να διακόψουν την κοινωνική εξέλιξη. Η ιστορία είναι δική μας, η ιστορία γρά φεται απ' τους λαούς.

Εργάτες της πατρίδας μου, επιθυμώ να σας ευχαριστήσω για την διαρκή σας αφοσίωση για την εμπιστοσύνη σας σε ένα άνθρωπο που απλώς εξέφρασε την μακρόχρονη αναμον σας για δικαιοσύνη. Που υποσχέθηκε να τηρεί το Σύνταγμα και τους Νόμους και έτσι έπρα ξε. Αυτή την καθοριστική στιγμή, με αυτά τα τελευταία μου λόγια, σας καλώ να διδαχθείτε α πό αυτό το μάθημα: το ξένο κεφάλαιο, η ιμπεριαλιστική εξουσία, μαζί με την ντόπια αντίδρα ση, καλλιέργησαν το κατάλληλο κλίμα που επέτρεψε στις ένοπλες δυνάμεις να διαρρήξου την παράδοση που δίδαξε ο στρατηγός Σνάιντερ και συνέχισε ο διοικητής Αράγια, θύματα κα οι δύο του ίδιου του τμήματος της κοινωνίας που σήμερα περιμένει την ξένη χείρα βοηθεία να το οδηγήσει στην εξουσία και στην υπεράσπιση του πλούτου και των προνομίων του.

Απευθύνομαι ξεχωριστά , στις ταπεινές γυναίκες της πατρίδας μας, στους αγρότες πο μας πίστεψαν. Στους εργάτες που δούλεψαν παραπάνω, στις μητέρες που αισθάνθηκαν τ ενδιαφέρον μας για τα παιδιά τους. Στους επαγγελματίες πατριώτες , αυτούς που παρανο μούσαν με την υποστήριξη των επαγγελματικών ενώσεων, των ταξικών ενώσεων, για να ε πωφεληθούν από τα προνόμια που παρέχει η καπιταλιστική κοινωνία. Απευθύνομαι στους νέ ους της Χιλής, σ' αυτούς που τραγουδούσαν, που μετέφεραν την χαρά τους και το αγων στικό πνεύμα. Μιλάω στους ανθρώπους, στους εργάτες, στους αγρότες, στους διανοούμε νους. Σ' αυτούς που πρόκειται να διωχθούν, γιατί ο φασισμός εδώ και λίγες ώρες είναι πα ρών, με τρομοκρατικές επιθέσεις, ανατινάζοντας γέφυρες, κόβοντας τις σιδηροδρομικέ γραμμές, καταστρέφοντας αγωγούς πετρελαίου και αερίου, μπροστά στα μάτια αυτών πο είχαν το καθήκον να επέμβουν, αλλά αποδείχθηκαν συνεργοί σιωπώντας. Η ιστορία θα του κρίνει. Ο ραδιοσταθμός του "Ράδιο Μαγκαλιάες" θα σιγήσει, η ήρεμη φωνή μου δεν θα φτά νει στ' αυτιά σας. Δεν πειράζει. Θα εξακολουθείτε να μ' ακούτε. Θα εξακολουθώ να βρίσκο μαι κοντά σας, τουλάχιστον η ανάμνηση μου. Θα με θυμάστε ως έναν άξιο άνδρα, αφοσιω μένο στο έθνος του. Ο λαός πρέπει να αμυνθεί, όχι να θυσιασθεί. Να αρνηθεί την υποταγή την ταπείνωση, την απώλεια των ηθικών αξιών. Εργάτες της πατρίδας μου. Πιστεύω στη Χι λή και το πεπρωμένο της. Ότι θα ξεπεράσουμε αυτές τις πικρές, γκρίζες ώρες της προδοσ

ας. Ότι όπως γνωρίζετε, αργά ή γρήγορα οι μεγάλες λεωφόροι θα ξανανοίξουν και ο ελε θερος άνθρωπος θα τις διαβεί για να χτίσει μια καλύτερη κονωνία.

Ζήτω η Χιλή! Ζήτω ο Λαός! Ζήτω οι εργάτες! αυτά είναι τα τελευταία μου λόγια. Είμ σίγουρος πως η θυσία μου δεν είναι μάταια. Έχω την βεβαιότητα , πως θα αποτελέσει το λάχιστον ένα ηθικό μάθημα για την καταδίκη των κακούργων, των προδοτών, των επίορκω